

UNIVERZITET SINGIDUNUM

**Departman za
poslediplomske studije**

**POSLOVNA EKONOMIJA
MASTER STUDIJSKI PROGRAM**

MASTER RAD

**FINANSIJSKO IZVEŠTAVANJE BANKE POŠTANSKA
ŠTEDIONICA A.D. BEOGRAD**

**Mentor:
Prof. dr Milovan Stanišić**

**Kandidat:
Stevan Vukojević
br. indeksa:
400429/2011**

Beograd, 2014.

Sadržaj

1. Uvod.....	4
1.1. Predmet istraživanja.....	4
1.2. Ciljevi istraživanja.....	5
1.3. Hipoteze istraživanja.....	5
1.4. Metode istraživanja.....	6
2. Pojam finansijskih izveštaja.....	7
2.1. Ciljevi analize finansijskih izveštaja.....	8
2.2. Korisnici finansijskih izveštaja.....	9
2.3. Bilans stanja.....	11
2.4. Bilans uspeha.....	16
2.5. Izveštaj o tokovima gotovine.....	20
2.6. Izveštaj na promenama na kapitalu.....	24
2.7. Napomene uz finansijske izveštaje.....	26
3. Revizija.....	28
3.1. Interna revizija.....	30
3.2. Odnos interne revizije i kontrole.....	32
3.3. Sadržaj revizorskog izveštaja.....	34
4. Specijalni bilansi.....	38
4.1. Bilans osnivanja.....	40
4.2. Bilans pravne forme.....	41
4.3. Bilans fuzije.....	42
4.4. Bilans saniranja.....	43
4.5. Bilans poravnanja.....	44
4.6. Bilans razdvajanja.....	45
4.7. Bilans likvidnosti.....	46
4.8. Likvidacioni bilans.....	47
4.9. Stečajni bilans.....	48

5. Poštanska štedionica a.d. Beograd.....	50
5.1. Istorija preduzeća.....	51
5.2. Marketing preduzeća.....	54
5.3. Upravljanje Poštanskom štedionicom.....	55
5.4. Poslovanje Poštanske štedionice.....	58
5.5. Izveštaj nezavisnog revizora za 2012. Godinu.....	63
5.6. Prenos dela imovine i obaveza na Poštansku Štedionicu.....	67
6. Zaključak.....	70
Literatura.....	72

1. Uvod

Analiza finansijskog položaja i uspešnosti predstavlja osnovni element kojim se utvrđuju ukupne poslovne pozicije banke na tržištu i okosnicu strategije na kojoj će počivati dalji razvoj banke. Banke posluju u uslovima tržišnog okruženja, promenljivom ekonomskom i političkom okruženju, tako da ni razvoj ni opstanak banke nisu osigurani. U smislu opstanka i razvoja banke neophodno je uspešno upravljanje poslovanjem. I upravo tu se uočava značaj analize finansijskih izveštaja, koji pružaju informacije potrebne za uspešno upravljanje. Zadatak finansijske analize je da prepozna dobre osobine banke, da bi se te osobine koristile na pravi način, ali i da prepozna slabosti banke kako bi mogle da se preduzmu i odgovarajuće korektivne mere. Analizom finansijskih izveštaja informacije se pretvaraju u sažetu i prihvatljivu formu za donosioca odluka. Danas analiza finansijskih izveštaja banke igra veoma važnu ulogu, jer se upravo zahvaljujući pomenutoj analizi, akcionari, potencijalni kreditori tj. investitori, zaposleni ali i javnost upoznaju sa opštim stanjem u banci.

1.1. Predmet istraživanja

Predmet istraživanja u okviru ovog rada su finansijski izveštaji Banke Poštanska štedionica a.d. Beograd. Banka je u obavezi da u cilju transparentnosti poslovanja na godišnjem nivou izdaje finansijske izveštaje. Takvi izveštaji predstavljaju zvanične pokazatelje o finansijskom položaju banke (bilans stanja), uspešnosti poslovanja (bilans uspeha), novčanim tokovima banke, promenama na kapitalu a uz ove izveštaje idu i napomene. Pažnju smo posvetili i specijalnim bilansima banke. Postavlja se pitanje kolika je uloga finansijskih izveštaja banke? Odgovor mogu da ponude naučna saznanja da finansijski izveštaji imaju veliki značaj u analizi poslovanja svih savremenih banaka i organizacija.

1.2. Ciljevi istraživanja

Ciljevi istraživanja su naučni i društveni. Naučni cilj ovog istraživanja je naučna deskripcija svih elemenata i finansijskih izveštaja Banke Poštanska štedionica. Društveni cilj istraživanja je da rezultati istraživanja do kojih se došlo pomažu preduzećima u finansijskom i revizorskom izveštavanju odnosno ukazivanje značaja i koristi analize finansijskih izveštaja u obezbeđivanju uspešnog poslovanja banke.

1.3. Hipoteze istraživanja

U procesu ovog istraživanja polazimo od sledeće *generalne hipoteze* : Analiza finansijskih izveštaja igra veliku ulogu u banci i predstavlja neophodan segment poslovanja Poštanske štedionice kao banke koja želi da bude konkurentna na tržištu kapitala.

Posebne hipoteze:

- Finansijski izveštaji su set propisanih obrazaca (bilans stanja, bilans uspeha, izveštaj o tokovima gotovine, izveštaj o promenama na kapitalu i napomene uz finansijske izveštaje) u kojima obveznik daje prikaz svog finansijskog položaja i poslovnih promena u izveštajnoj godini.
- Finansijski izveštaji banke i njihova analiza predstavljaju značajan segment u procesu donošenja poslovnih odluka.
- Razumljivost, pouzdanost, relevantnost i uporedivost su glavne karakteristike koje finansijski izveštaji moraju imati da bi bili od koristi onima koji se na njih oslanjaju.
- Revizijom finansijskih izveštaja banke povećava se njihova korisnost i vrednost, kao i verodostojnost informacija koje su u njima sadržane.
- Važnost specijalnih bilansa i ciljevi koji oni treba da ispune pružanjem specifičnih informacija kada nastane poseban događaj.

1.4. Metode istraživanja

Istraživački rad biće uspešno urađen ako se sprovede dobra organizacija i pažljivo odaberu postupci, odnosno adekvatne metode u istraživanju. U radu su korišćene različite metode istraživanja da bismo zadovoljili osnovne metodološke zahteve-objektivnost, pouzdanost, opštost i sistematičnost.

Osnovne metode:

U radu je pretežno korišćena metoda analize tj. rastavljanje predmeta istraživanja na njegove sastavne delove. Od osnovnih metoda naučnog rada korišćene su još i metoda apstrakcije, metoda indukcije koja predstavlja početnu fazu svakog mišljenja, metoda generalizacije, metoda specijalizacije gde se posebni i pojedinačni delovi saznavaju posredstvom celine, posebno u obliku klasifikacije, gde se jedna klasa razvrstava po određenom kriterijumu i deduktivni metod koji predstavlja oblik zaključivanja gde se iz opštih zakonskih stavova, sudova, premisa, logičkim putem izvode novi, posebni i pojedinačni zaključci.¹

Opšte naučne metode:

U radu su takođe donošeni zaključci na osnovu društvenog i naučnog iskustva mnogih subjekata, dakle korišćena je hipotetičko - deduktivna metoda. Od opšte naučnih metoda korišćene su i komparativna metoda koja je sastavni deo svakog mišljenja i bez čijeg istraživanja identičnosti, sličnosti i razlika pojava i procesa nije moguće oformiti bilo kakav sud, pojam, stav, uopšte zaključak,² a takođe i statistička metoda (instrumenti procene, korelativna i diskriminativna analiza) .

Metode prikupljanja podataka:

U okviru metoda prikupljanja podataka korišćene su analiza naučne dokumentacije i internih izveštaja Poštanske štedionice.

Navedenim metodama moguće je adekvatno ostvarivanje naučnog i društvenog cilja ovog istraživanja.

¹ Prof. dr Milan I. Miljević, *Metodologija naučnog rada*, Univerzitet u Istočnom Sarajevu, Pale 2007. str.129

² Prof. dr Milan I. Miljević, *Metodologija naučnog rada*, Univerzitet u Istočnom Sarajevu, Pale 2007. str.188

2. Pojam finansijskih izveštaja

Za uspešno poslovanje banke i uspešno obavljanje revizije potrebno je poznavati osnovne postavke analize finansijskih izveštaja. Analiza treba da podvrgne posmatranju, ispitivanju, oceni i formulisanju dijagnoze onih procesa koji su se desili u banci i koji se kao takvi naleze sažeti u okviru finansijskih izveštaja. A da bi informacije date u finansijskim izveštajima bile relevantne za donošenje poslovnih odluka moraju posedovati sledeće karakteristike : razumljivost, relevantnost, pouzdanost i uporedivost. Za finansijske izveštaje je odgovoran menadžment, a revizor za njihovu tačnost i verodostojnost. Procesom revizije, revizor poboljšava korisnost i vrednost finansijskih izvešteja, ali on takođe povećava verodostojnost ostalih, nerevidiranih informacija koje menadžment objavljuje uz finansijske izveštaje.³ Finansijska analiza predstavlja iscrpno “ istrživanje, kvantificiranje, deskripciju i ocenu finansijskog statusa i uspešnosti poslovanja preduzeća “. ⁴ Finansijski izveštaji su skup informacija o finansijskom položaju, uspešnosti, promenama na kapitalu i novčanim tokovima jedne banke i predstavljaju funkcioanalnu i vremenski zaokruženu celinu poslovnih procesa koji su se dogodili u jednoj banci i kao takvi čine podlogu svake racionalne analize. Cilj ovih izveštaja je da se korisnicima pomenutih izveštaja pruže informacije potrebne za donošenje ekonomskih odluka. U finansijske izveštaje spadaju :

1. Bilans stanja
2. Bilans uspeha
3. Izveštaj o tokovima gotovine
4. Izveštaj o promenama na kapitalu
5. Napomene uz finansijske izveštaje

Svaki od navedenih pojedinačnih izveštaja pruža informacije koje se razlikuju od ostalih ali su istovremeno svi ti izveštaji uzajamno povezani jer svaki od njih odražava samo različite aspekte istih poslovnih promena. Uz pomenute, predmet finansijske analize koji nisu obavezni mogu biti i pismo menadžmenta upućeno akcionarima banke, kao i dodatne analize i diskusije menadžmenta. Svi pomenuti izveštaji zbirno čine godišnji izveštaj banke. Godišnji izveštaj stoga je postao zakonom i regulativom propisana obaveza banke.

³ Stanišić, M., *Revizija*, Univerzitet Singidunum, Beograd 2009. str. 2

⁴ Stojiljković, M., Krstić, J. , *Finansijska analiza*, Ekonomski fakultet, Niš 2000 god, str 12

Sadržaj finansijskih izveštaja, kao i način priznavanja, merenja, prikazivanja i obelodanjivanja svih stavki u finansijskim izveštajima utvrđuju se u skladu sa unapred prihvaćenim računovodstvenim standardima. I u našoj zemlji finansijski izveštaji sastavljaju se u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja, a izgled i detaljnu sadržinu obrazaca finansijskih izveštaja propisuju Ministarstvo finansija i Narodna Banka Srbije.

Finansijski izveštaji za banke treba pre svega da pruže konzistentnu i pouzdanu informaciju o opštem finansijskom stanju banke, posebno o njenoj solventnosti, likvidnosti i relevantnom stepenu rizika kojima je banka izložena u svom poslovanju.

2.1. Ciljevi analize finansijskih izveštaja

Uopšteno govoreći, cilj analize finansijskih izveštaja banke jeste ocena prošlih ostvarenja banke i predviđanje budućih ostvarenje u funkciji informacione podrške procesu donošenja odluka. Ciljevi analize finansijskih izveštaja mogu se podeliti na opšte i posebne ciljeve.

Opšti ciljevi odnose se na sagledavanje zarađivačke sposobnosti (rentabilnosti, profitabilnosti, uspešnosti) kompanije i finansijskog položaja (statusa) kompanije, njenih novčanih tokova i promena na kapitalu u cilju pružanja informacija korisnicima finansijskih izveštaja.

S obzirom da su korisnici finansijske analize *stejkholderi*⁵, tako se i posebni ciljevi analize finansijskih izveštaja odnose na zadovoljavanje informacionih potreba *stejkholdera*. Kada je reč o *stejkholderima*, najvažniji su investitori u akcije i kreditori, odnosno oni korisnici koji obezbeđuju kapital kompaniji i kao takvi omogućavaju da kompanija bude poslovno sposobna (*eksterni stejkholderi*) i menadžeri i zaposleni (*interni stejkholderi*).⁶

⁵ Termin *stejkholderi* predstavlja svaku organizaciju ili pojedinca koja ima interes u poslovanju kompanije čiji su finansijski izveštaji predmet analize. *Stejkholderi* su korisnici finansijskih izveštaja. Dele se na interne i eksterne.

⁶ Knežević, G., 2009 god, *Analiza finansijskih izveštaja*, Univerzitet Singidunum, Beograd, str 5

Posebni ciljevi analize finansijskih izveštaja mogu se posmatrati i na drugi način, poštovanjem Međunarodnih računovodstvenih standarda/Međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja (MRS/MSFI). Prema njima osnovni cilj računovodstva je da pruži informacije o sposobnosti preduzeća da stvara novac i ekvivalente novca, kao i informacije o proceni dinamike i izvesnosti stvaranja novca⁷. Na osnovu interakcije različitih korisnika informacija možemo istaći i sledeće posebne ciljeve finansijske analize :

- pružanje osnove za kontrolu i stimulativno poslovno nagrađivanje menadžmenta,
- pružanje informacija za definisanje restriktivnih klauzula i informacija o njihovom sprovođenju.

Osim pomenutog kao poseban cilj finansijske analize ističe se i predikcija odnosno predviđanje buduće vrednosti kompanije. Investitori i kreditori najčešće koriste finansijske izveštaje na ovaj način. Korisnici finansijski izveštaja banke kroz analizu pomenutih izveštaja daju novu dimenziju informacijama koje su u tim izveštajima sadržane.

2.2. Korisnici finansijskih izveštaja

Finansijski izveštaji su glavni izvor računovodstvenih informacija koje predstavljaju polaznu osnovu menadžmentu za poslovno odlučivanje, a takođe služe i za zadovoljenje informacionih zahteva eksternih stakeholdera. Korisnici finansijskih izveštaja jesu lica koja koriste finansijske izveštaje u različite svrhe. Mogu se podeliti na interne i eksterne korisnike finansijskih izveštaja.

Interni korisnici⁸ su oni korisnici koji su zaposleni u banci i/ili imaju pravo upravljanja bankom po osnovu vlasništva u kapitalu. U interne korisnike finansijskih izveštaja spadaju :

1. Vlasnici kapitala (država, akcionari i sl.) - koji su najviše zainteresovani za buduće efekte ulaganja u poslovanje i samim rizicima koji prate data ulaganja. Tako vlasnici kapitala na osnovu informacija iz finansijskih izveštaja donose odluke o investiranju ali isto tako o nagrađivanju i smenjivanju menadžmenta.

⁷ Knežević, G., 2009 god, *Analiza finansijskih izveštaja*, Univerzitet Singidunum, Beograd, str 6

⁸ Petrović, Z., *Računovodstvo*, Univerzitet Singidunum, Beograd 2009 god, str 24

2. Organi upravljanja i rukovođenja (različiti nivoi menadžmenta banke) - kojima su neophodne informacije o finansijskom položaju i rezultatu. Ove informacije su im potrebne za racionalno poslovno odlučivanje kojima se otklanjaju nepovoljna kretanja i donose mere i akcije za unapređenje poslovanja banke.
3. Stručne službe u preduzeću - neophodne su im informacije o stanju i kretanju svih ili pojedinačnih sredstava, procesa poslovanja, troškova i učinka, prihoda i rashoda i dr.
4. Zaposleni - najviše su zainteresovani za informacije o zaradama i mogućnostima za njihovo povećanje.

Eksternim korisnicima informacija iz finansijskih izveštaja su potrebne informacije na osnovu kojih mogu da procene izloženost poslovnog subjekta dugoročnim i kratkoročnim finansijskim rizicima , sposobnost isplate dividendi, servisiranje kamate i vraćanje glavnice kao i mogućnost isplate postojećih obaveza. Eksterni korisnici su :

1. Država i njeni organi (revizori, uprava javnih prihoda, carina i sl.) - interesuju se za informacije o visini dobiti na osnovu kojih će moći da sagledaju pravilnost raspolaganja državnim kapitalom i sl.
2. Banke (kao kreditori preduzeća) - najviše su zainteresovane za informacije kojima mogu da sagledaju likvidnost i solventnost, kao i informacije kojima se može izvršiti projekcija finansijskog položaja u budućnosti.
3. Ostali poverioci (dobavljači i sl.) - interesuju ih informacije o likvidnosti preduzeća kao i informacije koje se odnose na dugoročnu razvojnu orijentaciju preduzeća.
4. Statistički zavodi, privredne komore i sl. – zainteresovani su za raznovrsne informacije iz finansijskih izveštaja.
5. Potencijalni investitori – zainteresovani su za finansijske izveštaje na osnovu kojih će sagledati efekte svojih ulaganja u poslovne aktivnosti određenog poslovnog subjekta i rizike koji su sa tim povezani.

Za razliku od eksternih korisnika informacija koji se uglavnom zadovoljavaju sa globalnim informacijama, internim korisnicima stoji na raspolaganju više podataka i informacija, kako globalnih tako i detaljnih.

2.3. Bilans stanja

Pregled svega što jedno lice u nekom trenutku vremena poseduje (imovina) i svega što nekom duguje (obaveze) u poslovnom svetu naziva se Bilans stanja.

Bilans stanja je trenutna slika finansijskog položaja neke kompanije na određeni dan. On prikazuje veličinu i strukturu sredstava i izvor finansiranja. Elementi bilansa stanja jesu: imovina, obaveze i kapital. Struktura sredstava, aktiva, ukazuje na način na koji su sredstva uložena dok struktura izvora finansiranja, pasiva, ukazuje na efekte finansijske aktivnosti, odnosno finansijsku strukturu nekog preduzeća. Aktiva preduzeća koja se daje u bilansu stanja deli se na sledeće:

1. Stalna (fiksna, dugoročna) sredstva
2. Obrtna (tekuća, kratkoročna) sredstva.

Razlika između stalnih i obrtnih sredstava je u sledećim pokazateljima:

- Sredstvo će biti razvrstano kao kratkoročno ako se očekuje da će se potrošiti u redovnom toku poslovnog ciklusa preduzeća ili u periodu do 12 meseci,
- Sredstvo je kratkoročno ako se drži za svrhu prodaje u roku do 12 meseci, ako se drži u periodu dužem od 12 meseci treba ga razvrstati kao dugoročno sredstvo,
- Sredstvo je kratkoročno ako je u pitanju novac ili novčani ekvivalenti čija upotreba nije ograničena.

Stalna ili dugoročna sredstva se mogu podeliti na:

- materijalna (nekretnine, oprema, postrojenja),
- nematerijalna (naučno i tehničko znanje, dizajn, primena novih procesa ili sistema, licence, intelektualna imovina, tržišno znanje i trgovačke marke),
- dugoročni finansijski plasmani (zajmovi dati drugim preduzećima, ulaganja zadržana do dospeća i učešća u kapitalu).

Kratkoročna ili obrtna sredstva se mogu podeliti na:

- zalihe (materijala, gotovih proizvoda, robe, nedovršene proizvodnje...)
- kupci i druga potraživanja ,
- dati avansi ,
- ostala kratkoročna potraživanja ,
- novac i novčani ekvivalenti (gotovina u blagajni, depoziti po viđenju, gotovinski ekvivalenti-akcije, obveznice i sl.).

Aktiva preduzeća, dakle prikazuje imovinu preduzeća kojom ono raspolaže. Međutim imovinu preduzeća ipak ne treba poistovetiti sa aktivom. Aktiva predstavlja knjigovodstveno bilansni pojam a sredstva ekonomski pojam.

Izvori sredstava preduzeća ili pasiva pokazuje poreklo imovine, odakle imovina u aktivu preduzeća potiče. U bilansu stanja poreklo imovine može biti određeno kao:

1. Sopstveni kapital preduzeća (čista imovina, kapital vlasnika)
2. Pozajmljeni kapital preduzeća (obaveze ili dugovi, kapital poverilaca).

Sopstveni kapital se obracunski utvrđuje kao razlika između vrednosti ukupne aktive i ukupnih obaveza tj. $\text{Sopstveni kapital} = \text{Aktiva} - \text{Obaveze}$. Sopstveni kapital je po svim karakteristikama specifična računovodstvena kategorija.

Pozajmljeni kapital preduzeća čine obaveze preduzeća prema trećim licima. Obaveze se mogu definisati kao sadašnje obaveze koje su proizašle iz prošlih ekonomskih događaja preduzeća. Obaveze preduzeća su sve obaveze dužnika koje postoje u sadašnjem vremenskom periodu tj. na dan sastavljanja bilansa stanja. Obaveze se mogu klasifikovati kao:

1. Dugoročne obaveze
2. Kratkoročne obaveze

Neke obaveze se mogu klasifikovati kao kratkoročne ako zadovoljavaju sledeće kriterijume :

- Obaveza će se podmiriti u redovnom toku poslovnog ciklusa ,
- Obaveza će se podmiriti u periodu do 12 meseci od datuma bilansa stanja

Sve ostale obaveze koje ne zadovoljavaju ove kriterijume mogu se svrstati u dugoročne obaveze preduzeća.

Bilans stanja kao računovodstveni izveštaj sadrži veći broj različitih informacija koje su potrebne korisnicima za utvrđivanje finansijskog položaja preduzeća. Te informacije su klasifikovane u grupe sličnih informacija kako bi se korisnicima tih izveštaja olakšalo nalaženje potrebnih informacija.

U poslovnoj praksi preduzeća primenjuju se sledeći kriterijumi razvrstavanja pozicija u bilansu stanja :

1. Kriterijumi rastuće likvidnosti u aktivni i opadajuće dospelosti u pasivi,
2. Kriterijumi opadajuće likvidnosti u aktivni i rastuće dospelosti u pasivi.

Za banku je od posebne važnosti održavanje bilansne ravnoteže i kratkoročne i dugoročne. Karakteristike bilansa stanja banke je da se u njemu ne vrši podvajanje imovine na obrtnu i stalnu , niti obaveza na kratkoročne i dugoročne , jer banka nema poslovni ciklus.

Попуњава Банка		
0 7 0 0 4 8 9 3	0 6 4 1 9	1 0 0 0 0 2 5 4 9
Матични број	Шифра делатности	ПИБ
Попуњава Агенција за привредне регистре		
1 2 3	19	20 21 22 23 24 25 26
Врста посла		

Назив: **БАНКА ПОШТАНСКА ШТЕДИОНИЦА, А.Д. БЕОГРАД**

Седиште (место, улица и број): **11120 БЕОГРАД, Улица КРАЉИЦЕ МАРИЈЕ број 3**

Биланс Стања НА ДАН 31.12.2012. ГОДИНЕ

(у хиљадама динара)					
Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	Ознака за АОП	Број напомене	Износ текуће године	Износ претходне године
1	2	3	4	5	6
АКТИВА					
00, 05, 07	Готовина и готовински еквиваленти	001	5.1.	7,317,990	8,107,658
01, 06	Опозиви депозити и кредити	002	5.2.	12,082,145	4,922,032
02, 08	Потраживања по основу камата, накнада, продаје, промене фер вредности деривата и друга потраживања	003	5.3.	388,147	301,475
10, 11, 20, 21	Дати кредити и депозити	004	5.4.	27,102,684	16,581,799
12 (осим 128), 22	Хартије од вредности (без сопствених акција)	005	5.5.	14,780,234	1,348,202
13, 23	Удели (учешћа)	006	5.6.	24,015	27,958
16, 26	Остали пласмани	007	5.7.	2,000,872	2,012,479
33	Нематеријална улагања	008	5.8.	184,106	119,773
34, 35	Основна средства и инвестиционе некретнине	009	5.9.	4,086,929	3,292,496
36	Стална средства намењена продаји и средства пословања које се обуставља	010	5.10.	18,761	4,164
37	Одложена пореска средства	011	5.11.	13,650	11,861
03, 09, 19, 29, 30, 38	Остала средства	012	5.12.	7,478,996	835,112
842	Губитак изнад износа капитала	013		0	0
УКУПНО АКТИВА (Од 001 до 013)		014		75,478,529	37,565,009

(у хиљадама динара)

Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	Ознака за АОП	Број напомене	Износ текуће године	Износ претходне године
1	2	3	4	5	6
ПАСИВА					
400, 500	Трансакциони депозити	101	5.13.	16,839,185	14,264,057
401, 402, 403, 404, 405, 501, 502, 503, 504, 505	Остали депозити	102	5.14.	41,908,305	9,818,496
406, 407, 408, 409, 506, 507, 508, 509	Примљени кредити	103	5.15.	877,083	344
41, 51	Обавезе по основу хартија од вредности	104		0	0
42, 52	Обавезе по основу камата, накнада и промене вредности деривата	105	5.16.	227,030	110,343
од 450 до 454	Резервисања	106	5.17.	397,345	330,213
456, 457	Обавезе за порезе	107	5.18.	27,868	22,670
434, 455	Обавезе из добитка	108	5.19.	66,992	2,335
46	Обавезе по основу средстава намењених продаји и средстава пословања које се обуставља	109		0	0
47	Одложене пореске обавезе	110	5.20.	307,925	183,602
43 (осим 434), 44, 48, 49, 53, 58, 59	Остале обавезе	111	5.21.	2,568,910	1,662,106
УКУПНО ОБАВЕЗЕ (од 101 до 111)		112		63,220,643	26,394,166
КАПИТАЛ					
80, минус 128	Капитал	113	5.22.	8,577,548	8,578,861
81	Резерве из добити	114		0	0
82 (осим 823)	Ревалоризационе резерве	115	5.23.	1,951,739	1,739,042
823	Нереализовани губици по основу хартија од вредности расположивих за продају	116	5.24.	19,689	13,872
83	Добитак	117	5.25.	1,748,288	1,176,291
84 (осим 842)	Губитак до нивоа капитала	118	5.26.	0	309,479
УКУПНО КАПИТАЛ (113+114+115+117-116-118)		119		12,257,886	11,170,843
УКУПНО ПАСИВА (112+119)		120		75,478,529	37,565,009
ВАНБИЛАНСНЕ ПОЗИЦИЈЕ (122+123+124+125+126)		121	5.27.	11,939,210	11,843,149
90, одн. 95	Послови у име и за рачун трећих лица	122		24,014	30,789
91 (осим 911 и 916), одн. 96 (осим 961 и 966)	Преузете будуће обавезе	123		2,701,405	2,206,563
911, 916, 932, одн. 961, 966, 982	Примљена јемства за обавезе	124		0	0
92 одн. 97	Деривати	125		0	0
93 (осим 932), одн. 98 (осим 982)	Друге ванбилансне позиције	126		9,213,791	9,605,797

У Београду, дана 25.02.2013. године

Лице одговорно за састављање
финансијског извештајаЗаконски заступник
банке

2.4. Bilans uspeha

Za analitičare i korisnike finansijskih izveštaja neophodne su i informacije o uspešnosti (rentabilnosti) poslovanja preduzeća u obračunskom periodu. Ove informacije sadrži bilans uspeha.

Bilans uspeha je računovodstveni izveštaj u kojem su iskazani ostvareni prihodi i rashodi preduzeća u određenom obračunskom periodu. Za razliku od bilansa stanja koji pokazuje finansijsku poziciju na tačno određeni dan, bilans uspeha je periodičan izveštaj. U stvari bilans uspeha predstavlja osamostaljeni i razvijeni podkonto sopstvenog kapitala na kome su, u formi konta ili štafelno, obuhvaćeni i međusobno suprotstavljeni svi prihodi i svi rashodi jednog obračunskog perioda⁹. Bilans uspeha predstavlja najznačajniji izvor podataka neophodnih za sagledavanje i ocenu kako protekle, tako i za pravilno usmeravanje buduće poslovne aktivnosti. On prezentira podatke za utvrđivanje uspešnosti poslovanja banke. U tom smislu kada govorimo o sastavljanju bilansa uspeha zapravo mislimo o finansijskom izveštaju za određeni vremenski period (kvartal, jedan mesec, polugodište, godina). Bilans uspeha imao je primat u odnosu na bilans stanja jer se dugo vremena smatralo da je uspešnost poslovanja iskazana kroz rezultat jedna od najznačajnijih informacija za potrebe poslovnog odlučivanja. Međutim bilans uspeha i bilans stanja su dva međusobno povezana, ali po funkciji različita finansijska izveštaja banke. Prvi ima za cilj da prikaže zarađivačku sposobnost banke dok drugi ima zadatak da omogući uvid u imovinsku situaciju i finansijski položaj banke.

Osnovno merilo uspešnosti preduzeća kao celine je dobitak, a dobitak obračunat u bilansu uspeha je često komponenta nekih bitnih finansijskih pokazatelja. Krajnji cilj banke kao preduzeća je da stvori dobitak i da obezbedi pozitivan prinos na uloženi kapital akcionara. Da bi ostvarila svoj cilj banka preduzima brojne aktivnosti u tom smeru. Elementi bilansa uspeha odnosno elementi koji određuju visinu dobitka su : prihodi i rashodi.

Prihodi se u skladu sa MRS definišu kao povećanje ekonomskih koristi tokom obračunskog perioda u obliku priliva ili povećanja sredstava, odnosno smanjenje obaveza što

⁹ Ranković, J., *Teorija bilansa*, Ekonomski fakultet Beograd 1992 godina str. 434

dovodi do povećanja sopstvenog kapitala¹⁰. Prihodi predstavljaju povećanje sredstava koje proističu iz redovnog poslovanja preduzeća.

Rashodi kao negativna komponenta ukupne uspešnosti preduzeća se u MRS tretiraju kao gubitci i troškovi koji proističu iz uobičajnih aktivnosti (poslovni, finansijski rashodi)¹¹. Nastanak rashoda povezan je sa povećanjem obaveza ili sa smanjenjem sredstava odnosno rashodi su povezani sa trajnim odlivom vrednosti iz preduzeća.

Razlika između prihoda i rashoda je rezultat. Ako su prihodi veći od rashoda rezultat je pozitivan i zove se dobitak (profit). Negativan rezultat se zove gubitak. Pozitivan rezultat dovodi do povećanja kapitala po osnovu poslovnih aktivnosti banke a negativan do smanjenja kapitala po osnovu poslovnih aktivnosti banke.¹²

Redovni prihodi i rashodi su povezani sa obavljanjem osnovne delatnosti ili se javljaju kao posledica obavljanja osnovne delatnosti banke. Redovne prihode i rashode možemo podeliti na :

- poslovni prihodi i rashodi
- finansijski prihodi i rashodi
- prihodi po osnovu usklađivanja vrednosti imovine i rashodi po osnovu obezvređivanja vrednosti imovine
- ostali prihodi i rashodi

Kada je reč o informacijama koje korisnicima prikazuje bilans uspeha uglavnom se misli na prihode, dobitke, rashode i gubitke kao osnovne elemente rezultata. Za potrebe menadžmenta, investitora i kreditora potrebno je prihode i rashode rasčlaniti. Utvrđivanje rezultata preduzeća smatra se jednim od osnovnih ciljeva računovodstva. Rezultat preduzeća se utvrđuje razlikom između ostvarenih prihoda i rashoda u određenom obračunskom periodu.

¹⁰ LASC, MRS – Okvir za pripremanje i prikazivanje finansijskih izveštaja par 70 str 19

¹¹ LASC, MRS – Okvir za pripremanje i prikazivanje finansijskih izveštaja par 78 str 21

¹² Bojović, P., Živković, A., Dželetović, M., *Bankarske finansije i računovodstvo*, Beograd 2008 god, str 356

Попуњава Банка											
0 7 0 0 4 8 9 3				0 6 4 1 9				1 0 0 0 0 2 5 4 9			
Матични број				Шифра делатности				ПИБ			
Попуњава Агенција за привредне регистре											
1 2 3			19			20 21 22 23 24 25 26					
Врста посла											

Назив: **БАНКА ПОШТАНСКА ШТЕДИОНИЦА, А.Д. БЕОГРАД**
Седиште (место, улица и број): **11120 БЕОГРАД, Улица КРАЉИЦЕ МАРИЈЕ број 3**

БИЛАНС УСПЕХА

у периоду од 01. јануара до 31. децембра 2012. године

(У хиљадама динара)					
Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	Ознака за АОП	Број напомене	Текућа година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
ПРИХОДИ И РАСХОДИ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА					
70	Приходи од камата	201	6.1.	5,595,820	4,655,574
60	Расходи камата	202	6.2.	986,479	512,430
	Добитак по основу камата (201-202)	203		4,609,341	4,143,144
	Губитак по основу камата (202-201)	204		0	0
71	Приходи од накнада и провизија	205	6.3.	4,972,317	4,909,421
61	Расходи од накнада и провизија	206	6.4.	2,847,298	2,754,595
	Добитак по основу накнада и провизија (205-206)	207		2,125,019	2,154,826
	Губитак по основу накнада и провизија (206-205)	208		0	0
720 - 620	Нето добитак по основу продаје хартија од вредности по фер вредности кроз биланс успеха	209		0	0
620 - 720	Нето губитак по основу продаје хартија од вредности по фер вредности кроз биланс успеха	210		0	0
721 - 621	Нето добитак по основу продаје хартија од вредности које су расположиве за продају	211		0	0
621 - 721	Нето губитак по основу продаје хартија од вредности које су расположиве за продају	212		0	0
722 - 622	Нето добитак по основу продаје хартија од вредности које се држе до доспећа	213		0	0
622 - 722	Нето губитак по основу продаје хартија од вредности које се држе до доспећа	214	6.5.	0	1,725
723 - 623	Нето добитак по основу продаје удела (учешћа)	215		0	0
623 - 723	Нето губитак по основу продаје удела (учешћа)	216		0	0
724 - 624	Нето добитак по основу продаје осталих пласмана	217		0	0
624 - 724	Нето губитак по основу продаје осталих пласмана	218		0	0
78 - 68	Нето приходи од курсних разлика	219	6.6.	122,676	56,149
68 - 78	Нето расходи од курсних разлика	220		0	0

(У хиљадама динара)

Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	Ознака за АОП	Број напомене	Текућа година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
766	Приходи од дивиденди и учешћа	221	6.7.	226	131
74, 76 осим 766 и 769	Остали пословни приходи	222	6.8.	22,368	77,558
75 - 65	Нето приходи по основу индиректних отписа пласмана и резервисања	223		0	0
65 - 75	Нето расходи по основу индиректних отписа пласмана и резервисања	224	6.9.	1,010,967	716,483
63	Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	225	6.10.	2,629,350	2,480,250
642	Трошкови амортизације	226	6.11.	261,191	211,349
64 (осим 642), 66 (осим 669)	Оперативни и остали пословни расходи	227	6.12.	2,107,670	1,956,580
77	Приходи од промене вредности имовине и обавеза	228	6.13.	531,779	149,798
67	Расходи од промене вредности имовине и обавеза	229	6.14.	360,498	61,680
	ДОБИТАК ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА (203-204+207- 208+209-210+211-212+213-214+215-216+217-218+219- 220+221+222+223-224-225-226-227+228-229)	230		1,041,733	1,153,539
	ГУБИТАК ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА (204-203+208-207+210- 209+212-211+214-213+216-215+218-217+220-219-221-222+224- 223+225+226+227-228+229)	231		0	0
769 - 669	НЕТО ДОБИЦИ ПОСЛОВАЊА КОЈЕ СЕ ОБУСТАВЉА	232		0	0
669 - 769	НЕТО ГУБИЦИ ПОСЛОВАЊА КОЈЕ СЕ ОБУСТАВЉА	233		0	0
	РЕЗУЛТАТ ПЕРИОДА - ДОБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (230-231+232-233)	234		1,041,733	1,153,539
	РЕЗУЛТАТ ПЕРИОДА - ГУБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (231-230+233-232)	235		0	0
850	Порез на добит	236	6.15.	59,732	368
861	Добитак од креираних одложених пореских средстава и смањење одложених пореских обавеза	237	6.16.	1,789	0
860	Губитак од смањења одложених пореских средстава и креирања одложених пореских обавеза	238	6.16.1.	81,505	3,048
	ДОБИТАК (234-235-236+237-238)	239	6.17.	902,285	1,150,123
	ГУБИТАК (235-234+236+238-237)	240		0	0
	Зарада по акцији (у динарима без пара)	241	6.18.	2,016	2,570
	Основна зарада по акцији (у динарима без пара)	242		0	0
	Умањена (разводњена) зарада по акцији (у динарима без пара)	243		0	0

У Београду, дана 25.02.2013. године

Лице одговорно за састављање
финансијског извештајаЗаконски заступник
банке

2.5. Izveštaj o tokovima gotovine

Izveštaj o novčanim tokovima je izvedeni finansijski izveštaj, pošto nastaje rearanžiranjem pozicija bilansa stanja i bilansa uspeha. Izveštaj o novčanim tokovima se pored bilansa stanja i bilansa uspeha, smatra jednim od važnijih izveštaja koji je svoju punu afirmaciju stekao početkom 90- tih godina 20. veka. Izveštaj o tokovima gotovine je poseban finansijski izveštaj koji pokazuje na koji način banka stvara i koristi gotovinu i gotovinske ekvivalente. Ovaj izveštaj treba da prikaže gotovinske tokove tokom određenog perioda, klasifikovane na poslovne, investicione i finansijske aktivnosti. Na taj način se stvara dokument koji je takve strukture da odvojeno predstavi tri uporedna ciklusa aktivnosti u životu banke: redovno poslovanje, investicione aktivnosti ili ulaganja, i aktivnosti finansiranja poslovanja¹³. Novčani tokovi koji su prikazani u ovom izveštaju odnose se na određeni vremenski period, pa se ovaj izveštaj tretira kao periodičan izveštaj.

Poslovne aktivnosti su najvažnije za preduzeće. Neto novčani tok iz poslovnih aktivnosti je značajna informacija za korisnike jer pokazuje sposobnost da se ostvari pozitivan neto novčani tok iz delatnosti kojom se bavi.

Investicione aktivnosti prikazuju prilive i odlive gotovine koje nastaju u transakcijama prodaje i nabavke dugoročnih sredstava. Kada su veći prilivi od odliva to ukazuje da preduzeće raste jer investiciona ulaganja uvek ukazuju na rast preduzeća.

Aktivnosti finansiranja poslovanja prikazuju prilive gotovine od emisije akcija, uzimanja kredita, i odlive gotovine po osnovu plaćanja glavnice kredita i dividendi akcionarima.

Izveštaj o tokovima gotovine se izrađuje u cilju upoznavanja korisnika sa sledećim mogućnostima preduzeća:

- sposobnost preduzeća da generiše dovoljno novca za pokrivanje svakodnevnih aktivnosti,
- sposobnost preduzeća da plaća glavnice kredita i dividende akcionarima,
- sposobnost preduzeća da se dodatno razvija kroz investicije i prodaje dugoročna

¹³ Ibidem, str 373

sredstva kako bi generisalo gotovinu.

Izveštaj o novčanim tokovima omogućava sagledavanje performansi banke iz potpuno drugačije perspektive u odnosu na bilans stanja i bilans uspeha. Ovaj izveštaj pruža detaljne informacije o prilikama i odlivima unutar poslovnih, finansijskih i aktivnosti finansiranja i omogućava korisnicima da dublje proniknu u jake i slabe strane banke.

Попуњава Банка																					
0	7	0	0	4	8	9	3	0	6	4	1	9	1	0	0	0	0	2	5	4	9
Матични број								Шифра делатности					ПИБ								
Агенција за привредне регистре																					
1	2	3	19	20	21	22	23	24	25	26											
Врста посла																					

Назив: **БАНКА ПОШТАНСКА ШТЕДИОНИЦА, А.Д. БЕОГРАД**

Седиште (место, улица и број): **11120 БЕОГРАД, Улица КРАЉИЦЕ МАРИЈЕ број 3**

ИЗВЕШТАЈ О ТОКОВИМА ГОТОВИНЕ
у периоду од 01.01. до 31.12.2012. године

(у хиљадама динара)

ПОЗИЦИЈА	Ознака за АОП	ИЗНОС	
		Текућа година	Прет. година
1	2	3	4
А. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ ПОСЛОВНИХ АКТИВНОСТИ			
I. Приливи готовине из пословних активности (од 302 до 305)	301	10,590,612	9,737,887
1. Приливи од камата	302	5,328,727	4,635,237
2. Приливи од накнада	303	5,232,598	4,986,796
3. Приливи по основу осталих пословних прихода	304	29,169	115,722
4. Приливи од дивиденди и учешћа у добитку	305	118	132
II. Одливи готовине из пословних активности (од 307 до 311)	306	9,670,376	7,753,816
5. Одливи по основу камата	307	1,888,766	508,044
6. Одливи по основу накнада	308	2,697,294	2,646,244
7. Одливи по основу бруто зарада, накнада зарада и других личних расхода	309	2,618,471	2,509,035
8. Одливи по основу пореза, доприноса и других дажбина на терет прихода	310	762,264	542,514
9. Одливи по основу других трошкова пословања	311	1,703,581	1,547,979
III. Нето прилив готовине из пословних активности пре повећања или смањења у пласманима и депозитима (301 минус 306)	312	920,236	1,984,071
IV. Нето одлив готовине из пословних активности пре повећања или смањења у пласманима и депозитима (306 минус 301)	313	0	0
V. Смањење пласмана и повећање узетих депозита (од 315 до 317)	314	0	4,835,580
10. Смањење кредита и пласмана банкама и комитентима	315	0	0
11. Смањење ХОВ по фер вредности кроз биланс успеха, пласманима којима се тргује и краткорочних ХОВ које се држе до доспећа	316	0	0
12. Повећање депозита од банака и комитената	317	0	4,835,580
VI. Повећање пласмана и смањење узетих депозита (од 319 до 321)	318	18,936,213	4,684,870
13. Повећање кредита и пласмана банкама и комитентима	319	8,126,297	4,473,055
14. Повећање ХОВ по фер вредности кроз биланс успеха, пласмана којима се тргује и краткорочних ХОВ које се држе до доспећа	320	3,299,158	211,815
15. Смањење депозита од банака и комитената	321	7,510,758	0
VII. Нето прилив готовине из пословних активности пре пореза на добит (312 минус 313 плус 314 минус 318)	322	0	2,134,781
VIII. Нето одлив готовине из пословних активности пре пореза на добит (313 плус 318 минус 312 минус 314)	323	18,015,977	0
16. Плаћени порез на добит	324	369	0
17. Исплаћене дивиденде	325	45,111	0
IX. Нето прилив готовине из пословних активности (322 минус 323 минус 324 минус 325)	326	0	2,134,781
X. Нето одлив готовине из пословних активности (323 плус 324 плус 325)	(323) 327	18,061,457	0

(у хиљадама динара)

ПОЗИЦИЈА	Ознака за АОП	ИЗНОС	
		Текућа година	Прет. година
1	2	3	4
Б. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ИНВЕСТИРАЊА			
I. Приливи готовине из активности инвестирања (од 329 до 333)	328	0	0
1. Приливи од дугорочних улагања у хартије од вредности	329	0	0
2. Приливи од продаје удела (учешћа)	330	0	0
3. Приливи од продаје нематеријалних улагања и основних средстава	331	0	0
4. Приливи по основу продаје инвестиционих некретнина	332	0	0
5. Остали приливи из активности инвестирања	333	0	0
II. Одливи готовине из активности инвестирања (од 335 до 339)	334	469,791	493,713
6. Одливи по основу улагања у дугорочне хартије од вредности	335	0	0
7. Одливи за куповину удела (учешћа)	336	0	0
8. Одливи за куповину нематеријалних улагања и основних средстава	337	469,791	493,713
9. Одливи по основу набавке инвестиционих некретнина	338	0	0
10. Остали одливи из активности инвестирања	339	0	0
III. Нето прилив готовине из активности инвестирања (328 минус 334)	340	0	0
IV. Нето одлив готовине из активности инвестирања (334 минус 328)	341	469,791	493,713
В. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ФИНАНСИРАЊА			
I. Приливи готовине из активности финансирања (од 343 до 348)	342	20,477,721	0
1. Приливи по основу увећања капитала	343	0	0
2. Нето прилив готовине по основу субординираних обавеза	344	0	0
3. Нето приливи по основу узетих кредита	345	0	0
4. Нето приливи по основу хартија од вредности	346	0	0
5. Приливи по основу продаје сопствених акција	347	0	0
6. Остали приливи из активности финансирања	348	20,477,721	0
II. Одливи готовине из активности финансирања (од 350 до 354)	349	2,714,524	0
7. Одливи по основу откупа сопствених акција	350	0	0
8. Нето одливи готовине по основу субординираних обавеза	351	0	0
9. Нето одливи по основу узетих кредита	352	2,714,524	0
10. Нето одливи по основу хартија од вредности	353	0	0
11. Остали одливи из активности финансирања	354	0	0
III. Нето прилив готовине из активности финансирања (342 минус 349)	355	17,763,197	0
IV. Нето одлив готовине из активности финансирања (349 минус 342)	356	0	0
Г. СВЕГА НЕТО ПРИЛИВИ ГОТОВИНЕ (301 плус 314 плус 328 плус 342)	357	31,068,333	14,573,467
Д. СВЕГА НЕТО ОДЛИВИ ГОТОВИНЕ (306 плус 318 плус 324 плус 325 плус 334 плус 349)	358	31,836,384	12,932,399
Ђ. НЕТО ПОВЕЋАЊЕ ГОТОВИНЕ (357 минус 358)	359	0	1,641,068
Е. НЕТО СМАЊЕЊЕ ГОТОВИНЕ (358 минус 357)	360	768,051	0
Ж. ГОТОВИНА НА ПОЧЕТКУ ГОДИНЕ (Напомена: _____.) (361, кол.3=001, кол. 6)	361	8,107,658	6,486,612
З. ПОЗИТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ	362	435,279	220,239
И. НЕГАТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ	363	456,896	240,261
Ј. ГОТОВИНА НА КРАЈУ ПЕРИОДА (Напомена: _____.) (359 минус 360 плус 361 плус 362 минус 363) (364, кол.3=001, кол.5 и 364, кол.4=001, кол.6) (364, кол.4=361, кол.3)	364	7,317,990	8,107,658

У Београду, дана 25.02.2013. године

Лице одговорно за састављање
финансијског узвештаја

Законски заступник
банке

2.6. Izveštaj na promenama na kapitalu

Izveštaj o promenama na kapitalu je sastavni deo finansijskih izveštaja sastavljenih u skladu sa MRS 1 i koji je namenjen vlasnicima kapitala. Ovaj izveštaj se sastavlja kao poseban i u njemu se kao minimum pozicija prikazuju:

- neto dobitak ili gubitak obračunskog perioda,
- stavke prihoda i rashoda koje ne ulaze u bilans uspeha već se priznaju u korist ili na teret kapitala,
- zbirni efekat promena u računovodstvenoj politici.

Pored pomenutog, ovaj izveštaj sadrži i informacije o kapitalnim transakcijama, saldo akumuliranog dobitka ili gubitka na početku perioda i na dan bilansa stanja kao i kretanja i promene na svakoj klasi akcijskog kapitala. Cilj ovog izveštaja je da se na osnovu nastalih promena izvedu zaključci o obimu i vremenu upotrebe pojedinih sredstava i njihovom poreklu¹⁴. U ovom izveštaju se jasno vide i sagledavaju promene na kapitalu koje su nastale po osnovu poslovne aktivnosti banke kao i promene na kapitalu koje su nastale po osnovu ulaganja vlasnika ili isplate ostvarenog prinosa na kapital (dividendi) vlasnicima kapitala.

Veoma je važan i podatak da li je došlo do povećanja ili smanjenja neto kapitala na kraju godine u odnosu na početak obračunskog perioda. Ukupna promena u neto imovini zavisi od totalnih gubitaka i dobitaka proizvedenih preko aktivnosti preduzeća tokom perioda.

¹⁴ Dimitrović Šaponja, Lj., Petković, Đ., Jakšić, D., *Računovodstvo*, Ekonomski fakultet, Subotica 2006 godina

Попуњава Банка												
0	7	0	0	4	8	9	3	0	6	4	1	9
Матични број								Шифра делатности				
Попуњава Агенција за привредне регистре												
ПИБ												
19 20 21 22 23 24 25 26												
Врста посла												
1 2 3												

Назив: **БАНКА ПОШТАНСКА ШТЕДИОНИЦА, А.Д. БЕОГРАД**
Седиште (место, улица и број): **11120 БЕОГРАД, УЛИЦА КРАЉИЦЕ МАРИЈЕ БРОЈ 3**

Извештај о ПРОМЕНАМА НА КАПИТАЛУ
у периоду од 01.01. до 31.12.2012. године

РБ	ОПИС	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12		13	
		А	О	А	О	А	О	А	О	А	О	А	О	А	О	А	О	А	О	А	О	А	О	А	О	А	О
1	Стање на дан 01.01. претходне године	401	4.576.981	414	59.971	427	0	440	3.988.999	453	0	466	1.765.213	479	1.293.752	492	1.603.231	505	47.090	518	9.012	531	10.025.583	544	0	0	
2	Исправка материјално значајних грешака и промена рачуноводствених политика у претходној години - повећање	402	0	415	0	428	0	441	0	454	0	467	0	480	0	493	0	506	0	519	0	532	0	545	0	0	
3	Исправка материјално значајних грешака и промена рачуноводствених политика у претходној години - смањење	403	0	416	0	429	0	442	0	455	0	468	0	481	0	494	0	507	0	520	0	533	0	546	0	0	
4	Кориговано почетно стање на дан 01.01. претходне године (р.бр. 1+2-3)	404	4.576.981	417	59.971	430	0	443	3.988.999	456	0	469	1.765.213	482	1.293.752	495	1.603.231	508	47.090	521	9.012	534	10.025.583	547	0	0	
5	Укупна повећања у претходној години	405	0	418	0	431	0	444	0	457	0	470	0	483	0	496	0	509	0	522	0	535	1.171.392	548	0	0	
6	Укупна смањења у претходној години	406	47.090	419	0	432	0	445	0	458	0	471	26.171	484	1.293.752	497	1.293.752	510	47.090	523	39	536	26.132	549	0	0	
7	Стање на дан 31.12. претходне године (р.бр. 4+5-6)	407	4.529.891	420	59.971	433	0	446	3.988.999	459	0	472	1.739.042	485	1.176.291	498	309.479	511	0	524	13.872	537	11.170.843	550	0	0	
8	Исправка материјално значајних грешака и промена рачуноводствених политика у текућој години - повећање	408	0	421	0	434	0	447	0	460	0	473	0	486	0	499	0	512	0	525	0	538	0	551	0	0	
9	Исправка материјално значајних грешака и промена рачуноводствених политика у текућој години - смањење	409	0	422	0	435	0	448	0	461	0	474	0	487	0	500	0	513	0	526	0	539	0	552	0	0	
10	Кориговано почетно стање на дан 01.01. текуће године (р.бр. 7+8-9)	410	4.529.891	423	59.971	436	0	449	3.988.999	462	0	475	1.739.042	488	1.176.291	501	309.479	514	0	527	13.872	540	11.170.843	553	0	0	
11	Укупна повећања у текућој години	411	0	424	0	437	0	450	0	463	0	476	304.160	489	932.218	502	0	515	0	528	5.817	541	1.230.561	554	0	0	
12	Укупна смањења у текућој години	412	0	425	1.313	438	0	451	0	464	0	477	91.463	490	360.221	503	309.479	516	0	529	0	542	143.518	555	0	0	
13	Стање на дан 31.12. текуће године (р.бр. 10+11-12)	413	4.529.891	426	58.668	439	0	452	3.988.999	465	0	478	1.951.739	491	1.748.288	504	0	530	0	530	19.689	543	12.257.886	556	0	0	

у Београду, дана 25.02.2013. године

Лице одговорно за састављање
финансијског извештаја

Јулија

Законски заступник
банке

[Signature]

2.7. Napomene uz finansijske izveštaje

Napomene su prilozi koji idu uz finansijske izveštaje - bilans stanja, bilans uspeha, izveštaj o tokovima gotovine i izveštaj o promenama na kapitalu. Po svojoj suštini napomene ne spadaju u finansijske izveštaje već su njihov neophodan prateći element. One sadrže detaljne informacije vezane za osnove na kojima su finansijski izveštaji sastavljeni.

Cilj sastavljanja napomena je da pruže korisnicima informacije potrebne za tumačenje i ispravnu interpretaciju finansijskih izveštaja ali i da omoguće istinito i pošteno prikazivanje finansijskih izveštaja, što je primarni zahtev Međunarodnih računovodstvenih standarda. U napomenama se prikazuju skraćeni opisi ili detaljne analize pozicija u bilansu stanja, bilansu uspeha i izveštaju o novčanim tokovima. Ove informacije se prikazuju takvim redosledom koji će omogućiti korisnicima njihovu jednostavnu upotrebu.

Napomene uz finansijske izveštaje koje sadrže skraćeni opis ili detaljnu analizu iznosa prikazanih u izveštajima treba da se¹⁵:

- prikazu informacije o osnovama za sastavljanje finansijskih izveštaja i specifične računovodstvene politike koje su primenjene za procenu svih značajnih stavki izveštaja,
- da se prikazu informacije koje nisu prikazane u finansijskim izveštajima a MRS/MSFI ih zahtevaju,
- da se pruže dodatne informacije koje doprinose vernom prikazivanju finansijskih izveštaja.

Centralni deo napomena čine informacije o računovodstvenim politikama.

Računovodstvene politike se definišu kao “specifična načela, konvencije, pravila i metode koje je menadžment usvojio prilikom sastavljanja i prikazivanja finansijskih izveštaja “.

Računovodstvene politike regulišu :

- priznavanje bilansnih pozicija
- procenjivanja bilansnih pozicija
- merenje bilansnih pozicija

¹⁵ LASC, MRS 1 Prikazivanje finansijskih izveštaja par 91

Objavljivanjem računovodstvenih politika preduzeće usmerava korisnika izveštaja da jasnije sagleda određenu vrednost stavki u bilansu stanja i uspeha odnosno omogućava bolju interpretaciju bilansa. Iako ne postoji određena lista informacija koje treba prikazati u napomenama, ako menadžment preduzeća smatra neku informaciju materijalno značajnom za korisnika i njegove poslovne odluke onda takvu informaciju treba objaviti u napomenama. U zadnjim godinama napomene uz finansijske izveštaje su sve složenije i imaju sve više informacija.

3. Revizija

Revizija potiče od latinskog izraza revisio što znači ponovo viđanje, ponovo gledanje, pregled. Revizija može da se definiše kao sistematičan pregled poslovnih knjiga i računovodstvenih izveštaja izvršen od strane revizora i eksperata sa ciljem da se izrazi kompetentno, stručno i nezavisno mišljenje o ispravnosti, istinitosti i tačnosti istih.¹⁶ Revizija je sistematičan postupak objektivnog prikupljanja dokaza i njihove procene. Revizijsko mišljenje povećava kredibilitet računovodstvenih iskaza ali ono nije apsolutno već izražava visok nivo pouzadanosti. Osnovni cilj revizije finansijskih izveštaja je da omogući revizoru izražavanje mišljenja o tome da li su isti u svim značajnim pitanjima sastavljeni u skladu sa uobičajenim standardima finansijskog izveštavanja. Procedure revizije obuhvataju procedure za:

- planiranje
- ispitivanje
- dokumentovanje
- testiranje
- analiziranje
- zaključivanje
- izveštavanje
- follow up

Računovodstvena kontrola je usko povezana sa samim knjigovodstvom i deo je čitave kontrole procesiranja podataka kao i informacione osnove. Ona podrazumeva dva oblika kontrole i revizije:

1. Interna revizija (sprovodi je interni revizor – unutrašnja kontrola)
2. Eksterna revizija (sprovodi eksterni revizor – spoljašnja kontrola).

¹⁶ Prof. dr Milovan Stanišić, “Revizija”, Univerzitet Singidunum, Beograd 2009

Interna revizija je ciljno usmerena aktivnost ka stvaranju vrednosti i poboljšanju poslovanja u organizaciji. Interna revizija omogućava organizaciji da ispuni svoje ciljeve postavljajući sistematski (planski), temeljan pristup procenjivanju i poboljšanju efektivnosti upravljanju rizikom, kontroli i upravljačkim procesima. Interna revizija se u većini slučajeva uvodi zbog: veličine pravnog lica, smetnji u organizaciji, nepouzdanosti interne kontrole i nedovoljnosti eksterne revizije. U svetu se revizijom i teorijom revizije bavi veliki broj pojedinaca i organizacija koje su od nacionalnog, ali i međunarodnog značaja. Primarni cilj revizora je izražavanje misljenja o finansijskim i računovodstvenim izveštajima koje uvek zavisi od rezultata revizije i ukazuje na to da li su finansijski izveštaji prikazani u skladu sa standardima i načelima ili nisu dovoljno u skladu. Računovodstveni standardi su eksplicitno i precizno definisani. Obavljanje revizije finansijskih izveštaja za banke detaljnije je regulisano sledećim propisima Narodne banke Srbije:

1. Zakon o računovodstvu i reviziji (službeni glasnik RS 46/2006 i 111/2009)
2. Zakon o Bankama (službeni glasnik RS 107/2005 i 91/2010)
3. Odlukom o sprovođenju revizije banke (službeni glasnik RS 41/2007,59/2008 i 67/2012).

Zadatak revizije koja se obavlja je da finansijskim izveštajima obezbedi dodatnu uverljivost odnosno kredibilitet kao sto je već napomenuto. Finansijske izveštaje čine:

1. Bilans stanja (prikazuje finansijski položaj preduzeća na određeni dan)
2. Bilans uspeha (prikazuju se prihodi, rashodi i rezultat u određenom periodu poslovanja)
3. Izveštaj o tokovima gotovine
4. Izveštaj o promenama na kapitalu
5. Napomene uz finansijske izveštaje

Za finansijske izveštaje odgovoran je menadžment dok je revizor odgovoran za njihovu tačnost i istinitost. U savremenim uslovima revizija ima veliki značaj. Revizija finansijskih izveštaja diže nivo i kredibilitet u okviru preduzeća i van njega.

3.1. Interna revizija

Uspešnost poslovanja nekog preduzeća prezentuje se uglavnom kroz finansijske izveštaje i finansijski položaj preduzeća, što ima veliki značaj za korisnike tih izveštaja. Donošenje odluka o promeni resursa, investicionom ulaganju u budućnost, prvenstveno zavisi baš od verodostojnosti tih izveštaja, njihovoj tačnosti i preciznosti. Uloga tih izveštaja zadnjih decenija dobija na značaju. Porast važnosti i uloga preciznog i realnog finansijskog izveštavanja zavisi od brojnih faktora a među njima se prema uticaju izdvajaju: razdvajanje vlasničke i upravljačke funkcije u korporativnim poslovnim entitetima, razvoj finansijskih tržišta i rast društvene odgovornosti preduzeća. Interni revizori takođe moraju vršiti kontrolu svih finansijskih aktivnosti menadžmenta, moraju biti upoznati sa svim gubicima preduzeća, bilo da oni proizilaze iz neprofitabilne proizvodnje, inženjeringa ili čak iz finansijskih pronevera. Dakle, oni brinu o svim razlozima štete i prevare bez obzira na njihov izvor, uticaj i veličinu, za razliku od eksternih revizora koji se fokusiraju na greške i gubitke koji direktno utiču na tačnost finansijskih izveštaja.

Interna revizija je nezavisna ekonomska disciplina, nastala unutar organizacije i njen osnovni cilj je da svojom kontrolom, procenjivanjem, savetima, analizom i preporukama pomogne upravi u vođenju uspešne organizacije. Delokrug rada interne revizije obuhvata:

- Pregled celokupnosti finansijskih i operativnih informacija i sredstva koja su korišćena za identifikaciju, merenje, razvrstavanje kao i dostavljanje tih informacija;
- Pregled sistema koji su stvoreni da obezbede saglasnost sa takvom politikom, planovima, procedurama, zakonima i propisima koji bi mogli da imaju značajan uticaj na operacije i izveštaje i da utvrde da li je organizacija u saglasnosti;
- Pregled sredstava koja čine aktivu i ukoliko je moguće, da potvrde postojanje takve aktive;
- Procenu ekonomije i efikasnosti korišćenja resursa i kapitala;
- Pregled operacija ili programa kako bi ustanovili da li su rezultati dosledni osnovnim ciljevima i da li su izvršeni kako je i planirano.

Interna revizija je nezavisna u odnosu na menadžment, te se postiže zaokružen sistem kontrole u preduzeću i upravo zato, u svetu se interna revizija često svrstava u kontrolu menadžmenta a ne u reviziju finansijskih izveštaja. S obzirom na poziciju, ciljeve, namenu izveštaja i odgovornosti, interna revizija zaista pripada internom nadzoru. Interna revizija je važna i sa stanovišta revizije finansijskih izveštaja što potvrđuje postojanje međunarodnog standarda revizije. Izvršni odbor banke je odgovoran za unapređivanje procesa kojima se utvrđuju, mere, prate i kontrolišu rizici kojima je banka izložena. Najmanje jednom godišnje izvršni odbor treba da izvesti upravni odbor o obimu i uspešnosti sistema unutrašnjih kontrola i postupka za procenu kapitala. Interna revizija je deo kontinuiranog praćenja sistema unutrašnjih kontrola banke i njenog internog postupka za procenu kapitala jer obezbeđuje nezavisnu procenu adekvatnosti i poštovanja utvrđenih politika i postupaka banke. Kao takva, funkcija unutrašnje revizije je da pomaže upravnom i izvršnom odboru u efikasnom i delotvornom obavljanju njihovih prethodno opisanih odgovornosti. Izvršni odbor treba da se pobrine da odeljenje interne revizije bude u potpunosti informisano o novim kretanjima, inicijativama, proizvodima i operativnim promenama kako bi se osiguralo da svi povezani rizici budu utvrđeni u ranoj fazi. Načela interne revizije u bankama su:

- Trajna funkcija (kontinuitet)
- nezavisna funkcija
- isprava osnivanja revizije
- nepristrasnost stručna osposobljenost
- obim aktivnosti.

Za formiranje interne revizije u bankama veoma je bitno da se jasno odredi opseg rada i dubina zahvata samostalne službe interne revizije u bankama. Kada je reč o obimu rizika, interna revizija u bankama mora tom pitanju prići sa saznanjem da je poslovanje banaka visoko rizično i da je blisko riziku u osiguranju. U metodološkom smislu sledećim analizama i pokazateljima znatno se olakšava posao internih kontrola i interne revizije:

- Analiza bilansa stanja
- Analiza boniteta banke-kvalitet active
- Poslovanje propisano zakonom o bankama
- Pokazatelj profitabilnosti
- Pokazatelj likvidnosti
- Koeficijent rizika kamatne stope.

Većina banaka u našoj zemlji posluju kao članice stranih grupa. One, u skladu sa iskustvima svojih centrala i zakonskim i podzakonskim rešenjima u našoj zemlji, formiraju organe koji se bave internom revizijom i sastavljaju interne dokumente kojima se uređuje ovo pitanje. U većini banaka načelno se poštuje zahtev Bazela II¹⁷ da broj zaposlenih u internoj reviziji treba da čini 1% ukupnog broja zaposlenih.

3.2. Odnos interne revizije i kontrole

Interna revizija pruža organizaciji dve vrste usluga. Prvu čisto revizorsku, koja se odnosi na nezavisno i objektivno uveravanje i drugu koja je konsultantske prirode. Interna revizija služi organizaciji tako što joj pomaže da ostvari svoje ciljeve sistematičnim i disciplinovanim pristupom procenjuju i uapređuju efikasnosti procesa upravljanja rizikom, kontrolnih procesa i procesa upravljanja organizacijom (proces korporativnog upravljanja). Od niza definicija interne kontrole verovatno je najpotpunija definicija Committee of sponsoring organisations of the tredway commission (COSO): Interna kontrola je proces ustanovljen i sproveden od strane upravnog odbora preduzeća, uprave i drugog osoblja a cilj mu je da obezbedi razumno uverenje vezano za postizanje ciljeva u sledećim kategorijama:

1. Efikasnost i uspešnost poslovanja
2. Pouzdanost finansijskog izveštavanja
3. Saglasnost sa postojećim zakonima i propisima
4. Zaštita imovine od neovlašćenog prisvajanja ili korišćenja

Interna kointrola je kontinualan proces koji teče svakodnevno. Upravni odbor preduzeća je taj koji najčešće uspostavlja internu kontrolu. Značaj kontrole proističe iz činjenice da ona pomaže menadžmentu u ostvarivanju poslovnih ciljeva i politika poslovanja. Ona je najosnovniji i najvažniji program koji interni revizor mora razumeti. Kontrole su posebno važne u velikim organizacijama. Prednosti se ogledaju u postizanju očekivanih

¹⁷ Basel Committee on Banking Supervision (www.bis.org)

rezultata organizacije a slabosti u nepostojanju apsolutne sigurnosti da će navedeni učinci biti i ostvareni. Komponente interne kontrole su kontrolno okruženje, procene rizika, kontrolne aktivnosti, informacija i komunikacija nadgledanje i praćenje. U preduzećima prednjači interna kontrola kao segment kojom menadžer lakše obavlja svoju funkciju nadgledanja. Interna kontrola i interna revizija moraju biti razdvojene na nekom organizacionom nivou, one obavljaju različite skupine poslova i one se međusobno dopunjuju. Samo u nekim preduzećima prednjači interna revizija ali je cilj da se ona proširi na veći broj preduzeća. Ali još uvek posebno kod nas ona nije našla svoje pravo mesto. Interna revizija i kontrola moraju tesno saradivati i mogu biti kao organizacioni delovi u okviru iste službe. Interna revizija može biti praktikovana isključivo od strane stručnjaka (eksperata), ona spada u veoma profesionalan i stručno zahtevan posao.

3.3. Sadržaj revizorskog izveštaja

Cilj svake revizije je formiranje revizorskog mišljenja o finansijskim izveštajima. Mišljenje revizora često je jedini deo revizije koji korisnici vide, dakle posmatrano iz ugla korisnika revizijski izveštaj predstavlja proizvod revizora. Standardi revizije zahtevaju da se svi finansijski izveštaji revidiraju. Izveštaj revizije predstavlja poslednji korak u celokupnom procesu revizije. On mora biti tačan, jasan, koncizan, pravičan, u razumnom vremenskom period izrađen i mora sadržati nalaze interne revizije. Izveštaj mora da sadrži sledeće delove:

1. *Predmet revizije.* Ovaj deo izveštaja mora da pruži informacije o tome šta je kontrolisano i koja je osnovna svrha odnosne revizije. Treba naznačiti da li je reč o redovnoj reviziji ili o reviziji na zahtev, o kolikom uzorku je reč i koje oblasti ili aktivnosti nisu bile revidirane.

2. *Rezultati revizije.* predstavljaju rekapitulaciju sprovedene revizorske aktivnosti.

Ovaj deo izveštaja obuhvata:

- uopšteni pregled;
- pozitivne aspekte;
- negativne aspekte;
- predloge revizije;
- završni sastanak.

3. *Revizorske informacije.* Revizorske informacije su deo revizorskog izveštaja i obuhvataju informacije o:

- vođi revizorskog tima
- članovima revizorskog tima
- broju dana revizije
- dokumentaciji.

4. *Otklanjanje neregularnosti i sprovođenje preporuka.* Navedeni deo izveštaja obuhvata:

- nalaze revizije
- odgovorne osobe za sprovođenje nalaza revizije
- rok za sprovođenje nalaza revizije.

5. *Revizorski izveštaj*. Revizorski izveštaj obuhvata :
- opšte nalaze;
 - pojedinačne nalaze.
6. *Završni paragraf*. Svaki izveštaj mora biti pravilno označen jedinstvenim brojem i potpisan od strane internih revizora i direktora interne revizije/lidera revizorskog tima. Nakon završetka interne revizije, odeljenje interne revizije sastavlja *draft izveštaj*. On se dostavlja licima odgovornim za kontrolisane aktivnosti i izvršnom odboru, sa rokom od 5 dana za razmatranje izveštaja i pripremu za finalni razgovor u vezi revidirane oblasti.

Međunarodni računovodstveni standard 1 Prikazivanje finansijskih izveštaja (IAS 1 Presentation of Financial Statements):

Standard je odobren od strane Odbora za Međunarodne računovodstvene standarde (IASB) u septembru 2007 godine i postaje primenljiv na finansijske izveštaje koji pokrivaju prihode a koji započinju na dan 01.01.2009 godine ili kasnije. Ovaj standard će zameniti i ukinuti MRS 1 Prikazivanje finansijskih izveštaja iz 2003 godine. Standard propisuje osnove za prikazivanje (prezentovanje) finansijskih izveštaja. On se ne bavi priznavanjem i vrednovanjem finansijskih izveštaja to regulišu drugi standardi i odgovarajuća tumačenja. U Republici Srbiji izgled i detaljnu sadržinu obrazaca finansijskih izveštaja propisuju: Ministarstvo finansija, Narodna banka Srbije i Komisija za hartije od vrednosti. IAS 1 se primenjuje za prikazivanje svih finansijskih izveštaja opšte namene koji se pripremaju i prikazuju u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja.¹⁸

Tipovi revizorskog izveštaja (mišljenja):

1. **Standardni nekvalifikovani izveštaj revizije** (pozitivno ili potvrdno mišljenje) – Koristi se kada se ispune sledeći uslovi. Kada se podnesu svi izveštaji, kada su zadovoljena 3 opšteprihvaćena standard, kada je skupljeno dovoljno dokaza i revizor je obavio posao na način koji mu omogućava da zaključi da su sva tri standard zadovoljena, finansijski izveštaji predstavljeni su u skladu sa opšteprihvaćenim računovodstvenim principima, i kada ne postoje okolnosti koje zahtevaju objašnjenje ili izmenu teksta izveštaja.
2. **Nekvalifikovani izveštaj revizije sa objašnjenjem ili izmenjenim tekstom** (mišljenje sa rezervom) – U određenim situacijama izdaje se nekvalifikovani izveštaj revizije ali tekst se razlikuje od standardnog nekvalifikovanog izveštaja. Nekvalifikovan izveštaj sa objašnjenjem zadovoljava kriterijume potpune revizije sa zadovoljavajućim rezultatima i izveštajima koji su tačno prikazani, ali revizor oseća da je važno da obezbedi dodatne informacije.
3. **Kvalifikovani izveštaj sa negativnim mišljenjem** – Negativno mišljenje izdaje se samo kada revizor veruje da svi finansijski izveštaji sadrže toliko materijalnih grešaka ili su toliko netačni u celini da ne prikazuju tačno finansijski položaj ili rezultate operacije i novčane tokove u skladu sa opšteprihvaćenim računovodstvenim principima.

¹⁸ Prof.dr.Zoran Petrović finansijsko izveštavanje str 29,Beograd 2011 godina.

4. ***Kvalifikovani izveštaj sa uzdržavanjem od mišljenja*** – Uzdržavanje od mišljenja izdaje se u slučaju kada revizor ne može sebe da ubedi da su celokupni finansijski izveštaji tačno prikazani. Uzdržavanje od mišljenja razlikuje se od negativnog mišljenja po tome što može proisteći samo iz nedostataka znanja revizora.

Tek kada je skupljeno dovoljno dokaza i revizor je obavio posao na način koji mu omogućava da zaključi da su svi računovodstveni standardi revizije ispunjeni izdaje se finalna verzija revizorskog izveštaja. Finalna verzija revizorskog izveštaja dostavlja se upravnom odboru, izvršnom odboru, odboru za reviziju i direktorima revidiranih organizacionih delova u proširenoj formi, dok se kraća forma prezentuje javnosti.

4. Specijalni bilansi

Specijalni bilansi su bilansi koji se sastavljaju povodom posebnih događaja u životu preduzeća. Suština ovih bilansa je da određenim ciljnim grupama pruža informacije o položaju preduzeća koje ne mogu dobiti iz redovnih bilansa. S obzirom, da se ovi bilansi sastavljaju neredovno u posebnim prilikama i da predstavljaju informacionu osnovu za zadovoljenje posebnih ciljeva glavni je razlog što se u stručnoj literaturi oni pojavljuju pod nazivom “specijalni bilansi”¹⁹. Događaji koji nameću potrebu za sastavljanjem specijalnih bilansa su :

- Osnivanje preduzeća
- Promena pravne forme
- Fuzija
- Sanacija
- Razdvajanje
- Prinudno poravnanje
- Stečaj
- Likvidacija i dr.

Sa pravnog aspekta specijalni bilansi mogu biti obavezni ili dobrovoljni. U prvu grupu spadaju bilans osnivanja i likvidacije i njihova obaveznost sastavljanja je propisana zakonom. Drugu grupu specijalnih bilansa čine svi ostali bilansi i njihovo sastavljanje nije zakonski obavezno, već proizilazi iz potreba poslovnog subjekta. Cilj izveštavanja putem specijalnih bilansa je da se putem specijalnih bilansa obezbeđuje informisanje o toku događaja koji je povod za sastavljanje bilansa²⁰. Prema vezama koje specijalni bilansi imaju sa knjigovodstvom svi specijalni bilansi mogu da se podele u dve grupe :

1. Specijalni bilansi sa karakterom uspeha (Nastali su sistematskim zaključivanjem knjiga i njihovo sastavljanje je uslovljeno događajima finansiranja i zato ova grupa bilansa sadrži prihode i rashode.).
2. Status bilansi (to su imovinski bilansi jer osnov za njihovo sastavljanje je inventar i ne sadrže prihode i rashode).

¹⁹ Ranković, J., *Specijalni bilansi*, Proinkom, Beograd 1996 god, str 15

²⁰ Škarić-Jovanović, K., *Finansijsko računovodstvo*, Ekonomski fakultet, Beograd 2011 god, str 166

Načela koja su relevantna za sastavljanje redovnih finansijskih izveštaja nisu u celini primenljiva pri sastavljanju specijalnih bilansa, a razlog za to su različiti ciljevi bilansa. Načela koja su merodavna za redovne i sve specijalne bilanse su :

- Načelo javnosti
- Načelo potpunosti
- Načelo istinitosti

Naročite prilike u kojima nastaju i specijalni ciljevi koje treba da ispune čine da se ovi bilansi znatno razlikuju po sadržini i formi od redovnih bilansa. U poslovnoj praksi i stručnoj literaturi pojavljuje se više vrsta specijalnih bilansa, čiji nazivi odgovaraju ciljevima kojima oni služe. U specijalne bilanse spadaju:²¹

- bilans osnivanja
- bilans pravne forme
- bilans likvidacije
- bilans poravnanja
- bilans sanacije
- bilans razdvajanja
- bilans fuzije
- likvidacioni bilans
- bilans stečaja preduzeća.

²¹ Ranković, J., *Teorija bilansa*, Ekonomski fakultet, Beograd 2010 god, str 41

4.1. Bilans osnivanja

Po Zakonu o privrednim društvima, preduzeće se može osnovati ili kao društveno lice ili kao društvo kapitala.²² Društveno lice može da bude ili u obliku ortačkog društva ili u obliku komanditnog društva. Društvo kapitala može biti ili u obliku akcionarskog društva (AD) ili u obliku društva sa ograničenom odgovornošću (DOO). Pri osnivanju preduzeća osnivači preduzeća, koji su u principu i vlasnici preduzeća, ulažu u preduzeće gotovinu, stvari i prava. Unete stavri i prava u novoosnovano preduzeće se zajedno procenjuju. Zakonom o preduzeću propisan je i najmanji iznos koji mora uloženi pri osnivanju i to :

- Društva sa ograničenom odgovornošću (DOO) najmanje 5.000 USD u dinarskoj protivvrednosti po kursu na dan uplate sa rokom uplate do 50 % do momenta upisa u sudski registar i 50 % za dve godine od upisa u sudski registar.
- Akcionarska društva (AD) najmanje 10.000 USD u dinarskoj protivvrednosti po kursu na dan uplate sa rokom uplate 50 % do momenta upisa u sudski registar i 50 % za dve godine od upisa u sudski registar.

Bilans osnivanja je sastavni deo akta o osnivanju preduzeća i označava događaj pravnog nastajanja preduzeća bilo koje pravne forme. Bilans osnivanja prikazuje imovinu i izvor finansiranja sa kojima preduzeće startuje u život²³. Razlozi zbog kojih se mora pristupiti bilansu osnivanja mogu biti podeljene u dve grupe :

1. Formalni razlog (bilans osnivanja ima zadatak da obezbedi osnov za izradu knjigovodstva u skladu sa načelima knjigovodstva.)
2. Materijalni razlog (zadovoljenje informacionih potreba učesnika u osnivanju preduzeća za prikazivanjem strukture i vrednosti imovine kao i strukture kapitala).

Pre nego što se pristupi izradi bilansa osnivanja potrebno je razjasniti određena pitanja koja su vezana za događaj osnivanja preduzeća kao što su :

- 1) Način osnivanja preduzeća (postoje brojni načini osnivanja preduzeća koji se razlikuju prema vrsti ulaganja, pravnom ishodištu preduzeća i obimu preuzetih akcija.),
- 2) Izbor pravne forme (odluka o izboru pravne forme pomaže preduzetniku da donese odluku da li da potreban kapital unese sam ili da potraži ortaka i udružujući se sa njegovim kapitalom zajedno upravljaju poslovima preduzeća.),

²² Zakon o privrednim društvima

²³ <http://fpm.ba> petak 8 jul 2011 god

- 3) Odgovornost prema trećim licima (zavisno od forme preduzeća proizilazi i pravna odgovornost prema trećim licima (kreditorima i poveriocima). Zato je veoma važno prilikom izbora pravne forme obratiti pažnju i na obim odgovornosti prema trećim licima.).

Kako će izgledati bilans osnivanja novoosnovanog preduzeća zavisi od ciljeva kojima oni služe, načina procenjivanja i sadržine koja je uslovljena načinom finansiranja događaja osnivanja i pravnom formom preduzeća.

4.2. Bilans pravne forme

Promena pravne forme preduzeća je zapravo prelazak preduzeća iz jednog u drugi oblik. U principu svaki oblik preduzeća (ortačko društvo, komanditno društvo, društvo sa ograničenom odgovornošću i akcionarsko društvo) može preći u bilo koji drugi oblik preduzeća pod uslovom da ispunjava uslove o osnivanju tog novog oblika (Zakon o preduzećima, član 436). Odluku o promeni oblika preduzeća donosi najviši organ upravljanja preduzećem. Postoje dva tipa promene pravne forme:²⁴

- promena pravne forme sa prenosom prava (preduzeće se transformiše iz jednog u drugi oblik dok vlasnici preduzeća ostaju isti ili sa nepromenjenim učešćem u kapitalu.),
- promena pravne forme bez prenosa prava (preduzeće se transformiše iz jednog u drugi oblik sa promenom vlasnika preduzeća).

Sačinavanje zaključnog bilansa dosadašnjeg oblika preduzeća vrši se po istom postupku kao i kod sačinjavanja godišnjeg zaključnog bilansa. Procenu vrednosti preduzeća vrši ovlašćeni procenjivač pri čemu primenjuje tri metode : metodu knjigovodstvene vrednosti, metodu reprodukcione vrednosti, metodu prinosne vrednosti. Posle toga procenjivač proglašava “ objektivnu vrednost preduzeća “ koja je podjednako prihvatljiva i za sadašnje i za buduće vlasnike.

²⁴ Ranković, J., *Specijalni bilansi*, Proinkom ,Beograd 1996 god, str 188

4.3. Bilans fuzije

Fuzija je postupak spajanja najmanje dva, do trenutka fuzije, pravno i ekonomski samostalna preduzeća pri čemu najmanje jedno od njih prestaje da postoji (gubi svoju pravnu i ekonomsku samostalnost). Ona predstavlja najuže moguće povezivanje preduzeća i može da se izvrši između društva kapitala i društva lica. Prema Zakonu o preduzećima (član 422) fuzija nastaje :

- ili prenosom imovine jednog ili više preduzeća na drugo preduzeće u zamenu za obezbeđene akcije ili udela tog preduzeća vlasnicima preuzetih preduzeća. Pritom preuzeta preduzeća se gas (nestaju) kao pravna lica a preduzeće koje je preuzelo ta preduzeća i dalje egzistira kao pravno lice.
- ili nastajanjem novog preduzeća na koje prelazi imovina preduzeća koja se spajaju uz zamenu za obezbeđenje akcija ili udela novog preduzeća vlasnicima spojenih preduzeća. Dakle sva spojena preduzeća gube status pravnog lica a novonastalo preduzeće stiče status pravnog lica upisom u sudski registar.

Pripajanje ili spajanje preduzeća reguliše se ugovorom o pripajanju odnosno ugovorom o spajanju preduzeća. Zavisno od ekonomskih ciljeva spajanja ili pripajanja razlikujemo tri vrste fuzije :

1. Horizontalne fuzije - (dolazi do spajanja ili pripajanja preduzeća iste grupe),
2. Vertikalne fuzije - (dolazi do spajanja ili pripajanja preduzeća koja se nalaze u međusobnom odnosu),
3. Fuzije diversifikacije - (dolazi do spajanja preduzeća koja nisu u međusobnom odnosu).

Fuzije su usmerene na jačanje preduzeća, a njeni motivi mogu se podeliti u tri grupe :

- Proizvodno - privredni (doprinose povećanju proizvodne efikasnosti preduzeća),
- Tržišno - privredne (smanjenje ili eliminisanje konkurencije),
- Finansijsko - politički (koncentracija kapitala, olakšano finansiranje radova, doprinos ostvarenju poreskih prednosti, omogućavanje uvođenja akcija na berzu, podizanje ugleda preduzeća i sanacija preduzeća).²⁵

²⁵ <http://vps.nc.ac.rs>, ponedjeljak 6 jun 2011 godine

Bez obzira da li se radi o fuziji spajanja ili pripajanja koja se reguliše ugovorom, postoji i obaveza sastavljanja više bilansa, i to : zaključni bilans svih učesnika u procesu fuzije i prvi bilans fuzije.

4.4. Bilans saniranja

Reč saniranje potiče od latinske reči *sanatio* koja znači lečenje. Kada preduzeće postane nelikvidno (izgubi platežnu sposobnost) ili posluje sa gubitkom vrši se saniranje sa ciljem da se osposobi preduzeće za plaćanje dospelih obaveza i poslovanje sa dobitkom da bi preduzeće neograničeno moglo opstati, sa čime se izbegava stečaj preduzeća. Ovaj postupak pokreće se samo ako postoji mogućnost za trajno ozdravljenje preduzeća. Ako postupak sanacije ne može dovesti do trajnog ozdravljenja i sposobnosti preduzeća tada se prednost daje likvidaciji, odnosno stečaju. Postoje dve vrste saniranja :

- Saniranje u širem smislu (ekonomsko saniranje),
- Saniranje u užem smislu (finansijsko saniranje).

Ekonomsko saniranje obuhvata sve mere koje doprinose otkrivanju i otklanjanju uzroka gubitka i obezbeđuje trajno ozdravljenje za život sposobnog preduzeća. Ciljevi ekonomskog saniranja su ponovo uspostavljanje finansijske ravnoteže odnosno zadovoljavajuće rentabilnosti i ekonomičnosti.

Finansijsko saniranje usmereno je na otpis gubitka ili uspostavljanju finansijske ravnoteže čime preduzeće postaje platežno sposobno što se postiže : smanjenjem kapitala, dopunom imovine, povećanjem kapitala, promenom strukture aktive i promenom strukture pasive.

Razlikujemo četiri vrste krize preduzeća a to su :

- strategijska kriza
- kriza rentabiliteta
- kriza likvidnosti
- nelikvidnost ili prezaduženje

Sanacione mere bilansa saniranja zavise od uzroka i stepena krize preduzeća.

4.5. Bilans poravnanja

Preduzeće koje je zapalo u kriznu situaciju koja se manifestuje nemogućnosti plaćanja obaveza u dužem vremenskom periodu ili nemogućnosti plaćanja obaveza uopšte (insolventnosti), putem poravnanja sa poveriocima izbegava stečaj, rasturanje i nestanak preduzeća. Drugim rečima poravnanje je usmereno na saniranje preduzeća i održavanje preduzeća. Poravnanje se vrši otpisom dela obaveza ili prolongiranjem rokova plaćanja obaveza. Poravnanje može da bude dobrovoljno ili prinudno.

Dobrovoljno (vansudsko) poravnanje se odvija van suda, otuda se i naziva vansudsko poravnanje. To praktično znači da se dužnik i poverioci pogađaju koji deo duga dužnika će od strane poverioca biti oprošten, otpisom, ako se poravnanje zasniva na otpisu, odnosno u kom roku će dug biti plaćen , ako se radi o prolongiranju rokova plaćanja (monatorijumu).

Prinudno (sudsko) poravnanje odvija se pred sudom i ako ponuđeno poravnanje prihvate poverioci čija potraživanja u ukupnim potraživanjima od dužnika čine preko 50 % poravnanje se odnosi i na poverioce koji ga nisu prihvatili, to poravnanje tada ima snagu obaveznosti. Postupak poravnanja pokreće dužnik. Predpostavka za otvaranje postupka poravnanja jeste sticanje uslova za stečaj, odnosno :

- nesposobnost plaćanja koja se ispoljava u trajnoj nemogućnosti dospelih obaveza, pri čemu po pravilu najpre dolazi do zastoja a zatim i obustave plaćanja dospelih obaveza,
- prezaduženost, koja postoji ako raspoloživa (bruto) imovina ne pokriva dugove .

U predlog rokova i iznosa isplate obaveza predlagač može da ponudi :

- isplatu obaveza u iznosu ne manjem od 50 % sa rokom plaćanja od godinu dana,
- isplatu obaveza u iznosu ne manjem od 60 % sa rokom plaćanja od dve godine,
- isplatu obaveza u celini sa rokom plaćanja od tri godine²⁶.

Izbor između poravnanja i stečaja podrazumeva analizu uzroka krize i ispitivanje mogućnosti da sa poravnanjem dođe do trajnog ozdravljenja preduzeća. Prihvatanje zahteva dužnika za smanjenje potraživanja poverilaca , sa bilansnog stanovišta, ima za posledicu pretvaranje pozajmljenog u sopstveni kapital, a istovremeno smanjuju se i obaveze prema poveriocima.

²⁶ Zakon o prinudnom poravnanju, član 21

4.6. Bilans razdvajanja

Bilansi razdvajanja su imovinski bilansi i njihov zadatak je da na određeni (bilansni) dan utvrde pregled stanja bilansne imovine i bilansnog kapitala kako bi se mogao sprovesti proces razdvajanja. Razdvajanje se javlja kod društva lica i to u dva slučaja :

- razdvajanje kada se društvo lice rastura, nestaje. Tada je u pitanju podela imovine preduzeća između ortaka (razortačenje),
- razdvajanje sa jednim ortakom koji istupa iz preduzeća, pri čemu preduzeće i dalje opstaje sa ortacima koji se ne izdvajaju. Tada je u pitanju namirivanje ortaka koji istupa, u suštini radi se o poravnanju između ortaka koji istupa i ortaka koji ostaju u preduzeću u obliku društva lica²⁷.

Razdvajanje kod preduzeća u obliku društva kapitala (akcionarskih društva i društva sa ograničenom odgovornošću) se ne javlja zato što kada neki od vlasnika istupa iz društva kapitala, on prodaje svoje akcije (akcionarsko društvo) odnosno prodaje svoje uloge (društvo sa ograničenom odgovornošću) pri čemu se ta prodaje odvija izvan preduzeća. Prilikom razortačenja člana društva koji istupa vraćaju se stvari koje je dao na korišćene društva i isplaćuje se u novcu iznos koji bi primio po obračunu. Ukoliko je vrednost imovine društva lica manja od obaveza lica koje istupa iz društva mora da plati iznos koji nedostaje za izmirenje obaveza srazmerno svom učešću u snošenju gubitka²⁸. Pored toga korisno je da se ugovorom o ortakluku predvidi i rok isplate obeštećenja odlazećem ortaku koji može da bude odjednom ili u ratama.

Povodi za razdvajanje ortaka su različiti :

- otkaz, smrt ili stečaj ortaka,
- isključenje ortaka sudskom odlukom,
- potreba namirenja poverilaca ortaka, itd.

Glavni problem u postupku razdvajanja proizilazi iz konfliktnih interesa između lica koja istupaju i lica koja ostaju u društvu. Lica koja istupaju zainteresovana su za što veći iznos obeštećenja, dok preostali ortaci nastoje da taj iznos bude što niži kako se ne bi ugrozilo poslovanje društva.

²⁷ Ranković, J., *Specijalni bilansi*, Ekonomski fakultet, Beograd 2002 god, str 14

²⁸ Zakon o preduzećima, član 146, stav 3

4.7. Bilans likvidnosti

Bilans likvidnosti treba da učini jasnim sposobnost plaćanja preduzeća u određenom trenutku kroz međusobno upoređivanje potreba finansiranja, sa jedne strane, i njihovog pokrića sa druge strane. Cilj bilansa likvidnosti je da pruži što potpuniju sliku o mogućnosti održavanja likvidnosti preduzeća odnosno o platežnoj sposobnosti preduzeća. Takva informacija je neophodna jer je likvidnost preduzeća odnosno mogućnost plaćanja obaveza u momentu njihovog dospeća uslov ne samo za normalan rad preduzeća već i za opstanak preduzeća. Bilans likvidnosti uglavnom ima interni karakter i služi pretežno potrebama uprave preduzeća. Njegova forma i sadržina nije propisana u bilansiranju već njegovu formu i sadržinu kreira preduzeće na način koji će pružiti što objektivniju sliku o mogućnostima održavanja likvidnosti preduzeća.

Likvidnost predstavlja visok stepen usklađenosti između potencijala za plaćanje i obaveza plaćanja. Funkcija bilansa likvidnosti je kontrola likvidnosti koja podrazumeva sposobnost preduzeća da u svakom trenutku izmiri svoje dospele obaveze.

Bilans likvidnosti se dobija na osnovu redovnog godišnjeg bilansa ili međubilansa, uz odgovarajuće pregrupisavanje bilansnih pozicija. Pregrupisavanje pozicija bilansa je potrebno bez obzira na to što su bilansne šeme uobičajno razvijene uzimanjem u obzir aspekta likvidnosti, zbog ograničenja i nedoslednosti raščlanavanja u njima. Uprava preduzeća (finansijska funkcija) mora istaći mogućnost da se finansijska ravnoteža što pre uspostavi i time stvore uslovi za održavanje odgovarajuće likvidnosti preduzeća.

4.8. Likvidacioni bilans

Likvidacija preduzeća zapravo je prestanak postojanja preduzeća, gašenje preduzeća, njegovo brisanje iz sudskog registra i time nestanak preduzeća kao pravnog lica. Prema Zakonu o preduzeću (član 100) preduzeće prestaje putem likvidacije :

- Ako je preduzeću izrečena mera zabrane obavljanja delatnosti na kojoj je registrovano zbog toga što ne ispunjava uslove za obavljanje te delatnosti,
- Ako prestanu prirodni i drugi uslovi za obavljanje delatnosti za koje je preduzeće registrovano (npr. iscrpljenje ležišta rude i sl.),
- Ako je isteklo vreme za koje je preduzeće osnovano (npr. preduzeće koje je osnovano zbog izgradnje nekog infrastrukturnog objekta),
- Ako skupština preduzeća ili članovi (vlasnici) preduzeća odluče da se preduzeće likvidira,
- Ako broj članova (vlasnika) ili akcionara preduzeća svede na 1 , a u roku od šest meseci sudu koji vodi registar se ne prijave novi članovi ili akcionari,
- Ako se pravosnažnom sudskom odlukom utvrdi ništavnost upisa u sudski registar.

Likvidacija je proces koji traje (može trajati i više godina) i podrazumeva :

- okončavanje tekućih poslova
- likvidiranje visećih (nedovršenih) poslova
- prodaju realne imovine i hartija od vrednosti
- naplatu potraživanja
- isplatu dugova

Okončanje poslovne aktivnosti preduzeća može biti prinudno (stečaj) ili dobrovoljno (likvidacija). Na kraju likvidacije vrši se brisanje preduzeća iz registra čime ono prestaje da postoji kao pravno lice.

Postupak likvidacije društva lica : Kada preduzeće prestaje putem likvidacije danom donošenja odluke o likvidaciji, imenuje se likvidator koji upravlja preduzećem u likvidaciji. Dužnost likvidatora obavlja jedan ili svi vlasnici (ortaci) ali likvidatora može imenovati i sud²⁹.

²⁹ Zakon o preduzeću, član 150

Posle namirenja svih obaveza društvo se prijavljuje registacionom sudu radi upisa da je likvidacija okončana čime se briše iz sudskog registra.

Postupak likvidacije društva kapitala : Odluku o likvidaciji društva kapitala može doneti skupština društva, kapitala i sud. Imenuje se jedan ili više likvidatora, a pozivaju se i vlasnici akcija koje glase na donosioca da deponuju svoje akcije ili potvrde o akcijama kod likvidatora u roku od 30 dana od objavljivanja odluke.

Na kraju svake godine, likvidatori sastavljaju godišnji zaključak likvidacije zajedno sa objašnjenima o odvijanju postupka likvidacije. Završetak likvidacije treba da prati sastavljanje zaključnog bilansa likvidacije.

4.9. Stečajni bilans

Naziv stečaj potiče od latinske reči “concursum” što znači sakupljanje ili spajanje, sticanje ili sleganje u gomilu. Stečajni postupak se sprovodi radi grupnog namirenja poverilaca stečajnog dužnika, unovčavanjem njegove imovine i podele prikupljenih sredstava poveriocima. Stečaj kao i likvidacija označava kraj poslovne aktivnosti preduzeća, ali za razliku od likvidacije stečaj nije dobrovoljni, već prinudni postupak obustavljanja poslovne aktivnosti. Za razliku od plenidbe stečaj se ne odnosi na izvršenje određenih imovinskih delova već na izvršenje ukupne imovine dužnika. Razlog otvaranja stečajnog postupka je platežna nesposobnost stečajnog dužnika. Stečajni dužnik je platežno nesposoban ukoliko nije u stanju da izvrši svoje dospele i potraživne obaveze plaćanja. Smatra se da je stečajni dužnik platežno nesposoban ako 60 dana neprekidno ne izmiruje svoje dospele novčane obaveze. Stečajni postupak se može otvoriti i zbog preteće platežne nesposobnosti. Ona postoji ako stečajni dužnik prema predviđanjima u vremenu dospelosti neće biti u stanju da ispuní postojeće obaveze plaćanja. Karakteristike stečaja :

- on nije jednokratni akt već postupak sa dužim ili kraćim trajanjem,
- on nije dobrovoljni već prinudni izvršni postupak na imovini zajedničkog dužnika,
- podrazumeva ukupno a ne pojedinačno izvršenje (unovčava se ukupna imovina dužnika koja mu pripada u trenutku otvaranja postupka),
- uovčena stečajna masa se raspodeljuje ravnomerno svim stečajnim poveriocima,
- dovodi do prinudnog okončanja (rasturanja) preduzeća.

Stečajni postupak pokreće dužnik ili jedan ili više njegovih poverilaca. Stečaj se preduzima da bi se smanjila šteta za poverioce a time i privredu u celini, koja može da nastane zbog gubitka sopstvenog kapitala i insolventnosti dužnika. Ukoliko raspoloživa imovina dužnika, koja ulazi u sastav stečajne mase, nije dovoljna da pokrije verovatne (očekivane) troškove stečajnog postupka, stečajni postupak se ne sprovodi.³⁰

Bilans otvaranja stečaja predstavlja pregled stečajne mase i verovatnog izmirenja potraživanja stečajnih poverilaca i osnovu za kontrolu razvoja stečaja. Vrednosti u stečajnom bilansu razlikuju se od vrednosti u redovnom godišnjem zaključku jer procenjivanje u godišnjem zaključku ne polazi od pretpostavljene likvidacije.

Zaključni bilans stečaja sastavlja stečajni upravnik pre okončanja svoje dužnosti, sa ciljem polaganja računa o prodaji imovine i isplati obaveza i troškova stečaja. Zaključni bilans stečaja sadrži sve informacija o nastalim događajima u postupku stečaja.

³⁰ Ranković, J., *Specijalni bilansi*, Ekonomski fakultet, Beograd 1996 god, str 312- 320

5. Poštanska štedionica a.d. Beograd

Štedionice su bankarske organizacije obzirom da poslovi koje obavljaju imaju karakter bankarskih poslova. Posmatrano sa aspekta osnivanja razlikuju se od banaka, zato u nazivu ne sadrže reč banke. Tretirajući njihovu ulogu na tržištu kapitala možemo reći da se jednim delom razlikuje od uloge banaka. To su obično javno-pravne bankarske organizacije osnovane od strane države, najčešće opštine. Njihova osnovna uloga na tržištu kapitala sastoji se od mobilizacije kapitala putem izdavanja-emitovanja sopstvenih ili komunalnih HOV, zajmovnog karaktera, odobravanjem angažovanog kapitala svojim komitentima u formi hipoteke, rentnih efekata i dr. Kada je reč o tržištu, tri osnovne prednosti koje pruža segmentacija tržišta po Kotleru su:

- Bolje upoznavanje i poređenje potreba i mogućnosti tržišta.
- Poznavanje razlika među tržišnim segmentima predstavlja podlogu za pravilno raspoređivanje budžeta prodaje proizvoda i usluga.
- Prilagođavanje proizvoda ili usluga ekonomskoj propagandi je preciznije³¹.

Reč je o bankarskim organizacijama koje imaju značaj uglavnom za svoje osnivače. Među njima su najznačajnije štedno stambene zadruge u nekim zemljama obavljajući važnu ulogu na tržištu kapitala, ali i u domenu kreditiranja svojih štediša hipotekarnim stambenim kreditima, radi ostvarivanja ciljeva stambene i socijalne politike. Poseduju veliki kapital - angažovan od štediša/klijenata koji je krajnje ekonomskog karaktera. Danas možemo reći da je Banka Poštanska štedionica izrasla u modernu i poslovnu banku univerzalnog karaktera ali unikatnog i prepoznatljivog brenda koja je zasnovana na temeljima akcionarskog društva. Poslednjih godina postala je jedan od lidera u poslovanju sa stanovništvom. Težeći postizanju vrhunskih rezultata u svim segmentima poslovanja banka kontinuirano i uspešno ostvaruje svoje ciljeve koji se odnose na jačanje finansijskog potencijala, uspešno obavljenje platnog prometa i unapređenje poslovne saradnje sa akcionarima.

³¹ Kotler Philip: Upravljanje Marketingom, Informator, Zagreb, 1989.

5.1. Istorija preduzeća

Poštanska štedionica Kraljevine SHS je osnovana 1921. godine Uredbom o poštansko-štednom, čekovnom prometu, kao jedinstvena samostalna državna ustanova sa svojstvom pravnog lica.

Posle niza transformacija, Poštanska štedionica je od 1993. godine organizovana kao akcionarsko društvo, a od 12.12.2002. godine posluje kao banka pod nazivom Poštanska štedionica, akcionarsko društvo, Beograd.

Dana 21.03.2005. godine Poštanska štedionica, akcionarsko društvo, Beograd, prevedena je u Registar privrednih subjekata, rešenjem Agencije za privredne registre broj BD 5698/2005, a od 01.10.2006. godine nakon usklađivanja sa Zakonom o bankama („Službeni glasnik RS“, broj 107/05), posluje pod poslovnim imenom „Banka Poštanska štedionica, akcionarsko društvo, Beograd“. Banka je 31.08.2010. godine izvršila upis statusne promene pripajanja Privredne banke a.d. Pančevo. Banka, u skladu sa Zakonom o bankama, obavlja sledeće poslove:

- depozitne poslove (primanje i polaganje depozita);
- kreditne poslove (davanje i uzimanje kredita);
- devizne, devizno - valutne i menjačke poslove;
- poslove platnog prometa;
- izdavanje platnih kartica;
- poslove s hartijama od vrednosti (izdavanje hartija od vrednosti i dr.);
- brokersko - dilerske poslove;
- izdavanje garancija, avala i drugih oblika jemstava (garancijski posao);
- kupovinu, prodaju i naplatu potraživanja (faktoring, forfeiting i dr.);
- poslove zastupanja u osiguranju;
- poslove za koje je ovlašćena zakonom.³²

³² Statut Poštanske štedionice a.d. Beograd, 1.1..2012.

Istorija razvijanja banke:

1921. Zakonom o poštansko-štednom, čekovnom i virmanskim prometom osnovana je jedinstvena Poštanska štedionica Kraljevine SHS.

1956. Poštanska štedionica nastavlja rad pod nazivom "Biro za poštansko-štednu službu" u okviru Zajednice jugoslovenskih PTT.

1968. U Poštanskoj štedionici počinje sa radom prvi elektronski računski centar za obradu podataka.

1978. Poštanska štedionica uvodi tekuće račune građana.

1984. Sredstvima Poštanske štedionice završen je savremeni poslovni objekat u Beogradu, koji danas predstavlja sedište ove banke.

1987. Poštanska štedionica ostvaruje međunarodni novčani promet u visini od preko 700 miliona USD.

1990. Poštanska štedionica izdaje POST KARTICU, prvu platnu karticu u Jugoslaviji.

1996. Uvode se žiro računi građana, *Telebank*[®] sistem i prvi infomati, koji donose nov kvalitet u pružanju usluga korisnicima.

1998. Počinje sa radom prvi jugoslovenski Homeb@nking sistem za Internet kućno bankarstvo. Postaje član S.W.I.F.T.-a

2000. Prvi bankomati Poštanske štedionice.

2001. Poštanska štedionica se uključuje u sisteme EUROGIRO i Western Union za elektronski prenos doznaka iz inostranstva.

2002. Poštanska štedionica, a.d. postaje banka. U svoje poslovanje Banka uvodi co-brand Diners karticu.

2003. Širenje poslovne mreže otvaranjem novih ekspozitura i filijala. Uvođenje poslova platnog prometa u poslovanju sa pravnim licima.

2004. Poštanska štedionica, a.d., uvodi mobibank servis kojim omogućava svojim korisnicima usluge SMS upit u stanje i SMS dopune.

2005. Poštanska štedionica, a.d., uvodi usluge Internet plaćanja kao novi segment Homeb@nking sistema, koji podrazumeva upotrebu tokena u cilju obavljanja finansijskih transakcija i počinje sa izdavanjem kartica iz MasterCard programa.

2006. U skladu sa Zakonom o bankama Poštanska štedionica, a.d. menja naziv u Banka Poštanska štedionica, a.d. Banka u poslovanje uvodi DinaCard kreditnu karticu i Visa Electron platnu karticu.

2009. Banka Poštanska štedionica, a.d. pušta u rad mrežu od 100 bankomata širom Srbije. Banka uvodi u poslovanje savremeni Kontakt centar. U ponudu Banke uvode se krediti

sa valutnom klauzulom.

2010. Mreža bankomata Banke se širi za još 50 bankomata. Privredna Banka Pančevo, a.d. se pripaja Banci Poštanskoj štedionici, a.d. Mreža Banke Poštanske štedionice na kraju 2010. godine broji 56 ekspozitura širom Srbije.

2011. Banka Poštanska štedionica, a.d. obeležava jubilarnih 90 godina svog postojanja.

2012. Poštanska štedionica i Agencija za osiguranje depozita zaključile su ugovor o preuzimanju dela imovine i dela obaveza Nove Agrobanke a.d. Beograd.

2013. Poštanska štedionica preuzela je deo imovine i obaveza Razvojne Banke Vojvodine kao i Privredne banke Beograd.

Relevantnu ulogu u Poštanskoj štedionici odigrao je i proces planiranja tržišnog poslovanja. Prema Kotleru, on se odvija kroz sledeće faze: dijagnozu, prognozu, ciljeve, strategiju, taktiku i kontrolu.³³

Sedište Banke se nalazi u Beogradu u ulici Kraljice Marije broj 3. Banka posluje na teritoriji cele Republike Srbije i ima razgranatu mrežu filijala u: Beogradu (sa pripadajućih 48 ekspozitura i 1 samostalnim šalterom), Novom Sadu (19 ekspozitura i 1 samostalni šalter), Nišu (22 ekspoziture) i Kraljevu (23 ekspoziture). U 2012. Godini banka je preuzela 55 ekspozitura nove Agrobanke ad Beograd. Takođe postoji instalirano i 240 bankomata širom zemlje. Banka pruža usluge klijentima i kroz mrežu JP PTT saobraćaja Srbija. Banka je na dan 31.12.2012. imala 1913 zaposlenih: 1858 na neodređeno i 55 na određeno vreme. U 2012. Banka je preuzela 282 zaposlenih Nove Agrobanke ad Beograd. Tokom vremena Poštanska štedionica prolazila je kroz različite pre svega tehnološke transformacije. Principi kojima je nastajala tradicija banke negovali su se i usavršavali kroz decenije do današnjih dana. Danas, nakon skoro čitavog veka, banka je ponosna na činjenicu da je svaki drugi građanin naše zemlje klijent Banke Poštanska štedionica. Vizija koju će Poštanska štedionica nastaviti da sprovodi jeste tradicionalna ali savremeno organizovana, profitabilna i dugoročno uspešna Banka koja brine o potrebama svojih klijenata, zaposlenih koji su banci svojim vrednim radom dali veliki doprinos i briga o sredini u kojoj deluje.

³³ Kotler Philip: Upravljanje Marketingom, Informator, Zagreb, 1989.

5.2. Marketing preduzeća

Jedan zadovoljan kupac postaje stalni potrošač dok jedan nezadovoljan kupac vuče sa sobom više ostalih. U okviru kontinuiranog poslovanja, zadatak strateškog marketinga je da usmerava banku kako bi se njeno delovanje na tržištu što potpunije uskladilo sa tržišnom okolinom. Aktivna primena izabrane strategije poslovne banke na tržištu bankarski proizvoda podrazumeva izvršavanje marketing aktivnosti kao što su:

1. Donošenje odluke o izboru ciljnog tržišta
2. Segmentacija ciljnog tržišta
3. Izbor strategijskih alternativa
4. Kretanje marketing performansi ponude proizvoda
5. Kontrola i monitoring marketing aktivnosti

Marketing upravljački proces najjednostavnije rečeno marketing koncept banke u akciji. On počinje sa planiranjem a sadrži četiri osnovna elementa:

1. Analiza situacije
2. Određivanje ciljeva
3. Određivanje strategije
4. Merenje rezultata

Satisfakcija odnosno zadovoljstvo klijenta je osnov marketing koncepta. Kada je u pitanju stanovništvo Banka Poštanska štedionica nudi niz usluga:

1. Tekući računi (dinarski,devizni)
2. Kartice (post card,dina card,maestro,master card,visa...)
3. Krediti (dinarski za refinansiranje,gotovinski bez namene,potrošački krediti,stambeni krediti,poljoprivredni krediti...)
4. Štednja (dinarska,devizna,evro-račun)
5. Elektronsko bankarstvo (homebanking,e-bank,online plaćanja-token,sms info...)
6. Pravna lica (platni promet,e-bank,krediti,finansijska tržišta)
7. Prodaja nepokretnosti (zemljište,poslovni prostor,stambeni prostor)
8. Besplatne akcije

Elektronski kanal Poštanske štedionice WEB E-bank namenjen je za korišćenje elektronskog bankarstva. Ovakav šalter otvoren je 24 časa 7 dana u nedelji svih 365 dana u godini na usluzi klijentima Banke Poštanska štedionica. Na međunarodnom planu ostvarena je saradnja sa raznim inostranim bankama i drugim stranim asocijacijama. Poštanska štedionica svake godine nudi svojim klijentima razne promotivne mikseve koje promoviše putem televizije, radija, interneta i štampe.

Sa aspekta savremenog marketinga da bi jedno preduzeće, banka ili institucija opstala na tržištu moraju biti apsolutno orjentisani ka potrošačima. Marketing banke danas je osnov kvalitetne ekonomije jer omogućava bankama da unapred spozaju potrebe svojih klijenata i kreiraju im adekvatan proizvod. Dobra usluga postala je ključ uspeha i presudna je u marketing poslovanju banaka. Jedan od ciljeva Banke Poštanska štedionica A.D. Beograd jeste unapređenje poslovne saradnje sa klijentima, privlačenje još većeg broja klijenata putem kreiranja raznih usluga, proizvoda i promocija za klijente Banke. Poštanska štedionica kao jedna od najvećih i najrazvijenijih banaka u Srbiji ponosi se činjenicom da je jedan od lidera u radu sa stanovništvom i da je skoro svaki drugi stanovnik naše zemlje klijent Banke Poštanska štedionica A.D. Beograd.

5.3. Upravljanje Poštanskom štedionicom

Formalno-pravno poslovna banka je akcionarsko društvo koje osniva jedno ili više fizičkih lica u svojstvu akcionara pod zajedničkim poslovnim imenom čiji je osnovni kapital utvrđen i podeljen na akcije.³⁴ Za domaće banke se može reći da su opšte univerzalnog tipa i da se pored tradicionalnih poslova mogu baviti i netradicionalnim bankarskim poslovima. Posle niza transformacija Poštanska štedionica je od 1993 godine organizovana kao akcionarsko društvo a od 2006 godine posluje kao banka pod imenom Banka Poštanska štedionica A.D. Beograd. Organi upravljanja i organizacioni delovi Poštanske štedionice su: upravni odbor, izvršni odbor i skupština banke (čine je akcionari banke).

Broj članova *Upravnog odbora* Poštanske štedionice utvrđuje se osnivačkim aktom, a broj članova je najmanje pet. Najmanje jedna trećina članova upravnog odbora moraju biti lica ne zavisna od banke. Za članove upravnog odbora banke je dužna da obezbedi predhodnu

³⁴ prof.dr.Miroljub Hadžić, Bankarstvo, Beograd 2009

saglasnost Narodne banke Srbije. Članovi upravnog odbora biraju se od strane akcionara banke na svakoj godišnjoj skupštini ili vanrednoj skupštini. U delokrug rada Upravnog odbora Poštanske štedionice spadaju:

1. Saziva sednice skupštine banke i utvrđuje predlog dnevnog reda
2. Usvaja politiku zarada i ostalih primanja zaposlenih u banci
3. Utvrđuje opšte uslove poslovanja banke kao i njihove izmene i dopune
4. Imenuje i razrešava predsednika i članove Izvršnog odbora banke
5. Imenuje i razrešava članove Odbora za reviziju
6. Vršiti nadzor nad radom Izvršnog odbora banke
7. Usvaja plan i program unutrašnje revizije
8. Uspostavlja sistem unutrašnjih kontrola u banci
9. Kontrola i tačnost finansijskih izveštaja
10. Upravljanje razvojem banke
11. Odobrava i utvrđuje poslovnu strategiju banke
12. Obavlja druge poslove u skladu sa zakonom, podzakonskim propisima i aktima banke

Upravni odbor se sastaje najmanje četiri puta u toku godine a odluke se donose većinom glasova prisutnih.

Izvršni odbor banke čine najmanje dva člana za koje je banka dužna da obezbedi predhodnu saglasnost Narodne banke Srbije. Članovi Izvršnog odbora Poštanske štedionice zaposleni su u banci na neodređeno vreme sa punim radnim vremenom. Upravni odbor bira članove Izvršnog odbora. U delokrug rada Izvršnog odbora Poštanske štedionice spadaju:

1. Izvršava odluke Skupštine banke i Upravnog odbora banke
2. Obezbeđuje zakonitost rada banke
3. Obezbeđuje o zaduženjima i plasmanima banke do iznosa koji utvrdi Upravni odbor
4. Primenuje poslovnu strategiju banke
5. Sprovodi strategiju i politiku za upravljanje rizicima
6. Sprovodi politiku zarada i drugih primanja zaposlenih koju je usvojio Upravni odbor
7. Primenuje procedure nadzora nad aktivnostima banke
8. Obrazuje odbore banke u skladu sa statutom
9. Odlučuje o svim pitanjima koji nisu u nadležnosti Skupštine i Upravnog odbora
10. Obavlja druge poslove u skladu sa zakonom, podzakonskim propisima i aktima banke

Banka je dužna da formira Odbor za praćenje poslovanja banke (Odbor za reviziju), Kreditni odbor i Odbor za aktivu i pasivu.

Odbor za reviziju čine najmanje tri člana od kojih su najmanje dva člana članovi Upravnog odbora banke a jedan član je lice ne zavisno od banke. Odbor za reviziju pomaže Upravnom odboru u nadzoru nad radom Izvršnog odbora i zaposlenih u banci, i sastaje se jednom mesečno. Najmanje jednom mesečno izveštava Upravni odbor o svojim aktivnostima i utvrđenim nepravilnostima sa predlogom njihovog otklanjanja i unapređenja rada. Zaposleni u unutrašnjoj reviziji imaju pravo uvida u sve dokumente banke i da bez ograničenja vrše nadzor nad poslovanjem banke. Delokrug rada odbora za reviziju:

1. Analizira godišnje izveštaje i druge finansijske izveštaje
2. Analizira i usvaja predloge i strategije banke u vezi sa upravljanjem rizicima
3. Upravnom odboru i Skupštini banke predlaže spoljnog revizora banke
4. Razmatra, sa spoljnim revizorom, godišnje revizije finansijskih izveštaja banke
5. Donosi poslovnik o radu
6. Obavlja druge poslove u skladu sa zakonom, podzakonskim propisima i aktima banke.

Na osnovu zaključka Vlade Republike Srbije koji je donet u skladu sa Zakonom o preuzimanju imovine i obaveza određenih banaka radi očuvanja stabilnosti finansijskog sistema Republike Srbije Banka Poštanska štedionica A.D. Beograd i Agencija za osiguranje depozita su 27.12.2012 godine zaključile Ugovor o preuzimanju dela imovine i dela obaveza Nove Agrobanke A.D. Beograd i ugovor o davanju bespovratne finansijske podrške. A 2013 godine Poštanska štedionica preuzela je i deo imovine i obaveza Razvojne banke Vojvodine kao i Privredne banke Beograd.

U Banci Poštanska štedionica A.D. Beograd primenjuje se Kodeks korporativnog upravljanja Privredne komore Srbije (Službeni glasnik RS br. 99/2012). Banka Poštanska štedionica posluje sopstvenim sredstvima, sredstvima koja pribavi na finansijskom tržištu i sredstvima koja pribavi od drugih pravnih i fizičkih lica. Unutrašnja organizacija i upravljanje Poštanskom štedionicom utvrđena je statutom banke.

5.4. Poslovanje Poštanske štedionice

Poslovanje banke se odvija u skladu sa zakonskim propisima vazećim u Republici Srbiji: Zakonom o bankama („Sl.glasnik RS“, br. 107/2005 i 91/2011), Zakonom o Narodnoj banci Srbije („Sl.glasnik RS“, br. 72/2003, 55/2004, 85/2005, 44/2010, 76/2012 i 106/2012), Zakonom o privrednim društvima („Sl.glasnik RS“, br. 36/2011 i 99/2011), Zakonom o deviznom poslovanju („Sl.glasnik RS“, br. 62/2006, 31/2011 i 119/2012), Zakonom o platnom prometu („Sl.list SRJ“, br. 3/2002, 5/2003 i „Sl.glasnik RS“, br. 43/2004, 62/2006, 111/2009 i 31/2011), Zakon o tržištu kapitala („Sl.glasnik RS“, br. 31/2011), kao i drugim podzakonskim aktima donetim na osnovu pomenutih zakona.

Transformacijom u poslovnu banku, stvoreni su preduslovi za proširenje bankarskog poslovanja Banke Poštanska štedionica, a.d., Beograd, u zemlji i inostranstvu. Ova banka uspešno ostvaruje svoje ciljeve koji se odnose na:

- jačanje finansijskog potencijala;
- uspešno obavljanje poslova platnog prometa;
- unapređivanje poslovne saradnje sa akcionarima;
- povećanje broja klijenata;
- inoviranje i dizajniranje ponude bankarskih usluga prema potrebama klijenata;
- pružanje finansijske podrške programima od zajedničkog interesa klijenata;
- ostvarivanje zadovoljavajuće likvidnosti.

Na međunarodnom planu, realizovani su brojni kontakti i saradnja sa inobankama i drugim stranim asocijacijama. Banka Poštanska štedionica, a.d., Beograd je lider u poslovanju sa stanovništvom, što potvrđuje činjenica da je svaki drugi stanovnik u Srbiji korisnik usluga Banke Poštanska štedionica, a.d., Beograd.

Poslovna strategija banke zasnovana je na orijentaciji ka klijentu, brzom razvoju novih proizvoda, efikasnijem i komfornijem vidu saradnje. Vodeći se principom da je samo «zadovoljan klijent dobar klijent», Banka Poštanska štedionica, a.d., Beograd je intenzivirala aktivnosti na razvoju poslovne mreže filijala i ekspozitura i mogućnost efikasne i operativne komunikacije preko «virtuelnih šaltera»: Homeb@nking sistema, Internet usluga, korišćenja SMS poruka, korporativnog e-bankinga itd. Savremeni elektronski platni promet u zemlji i

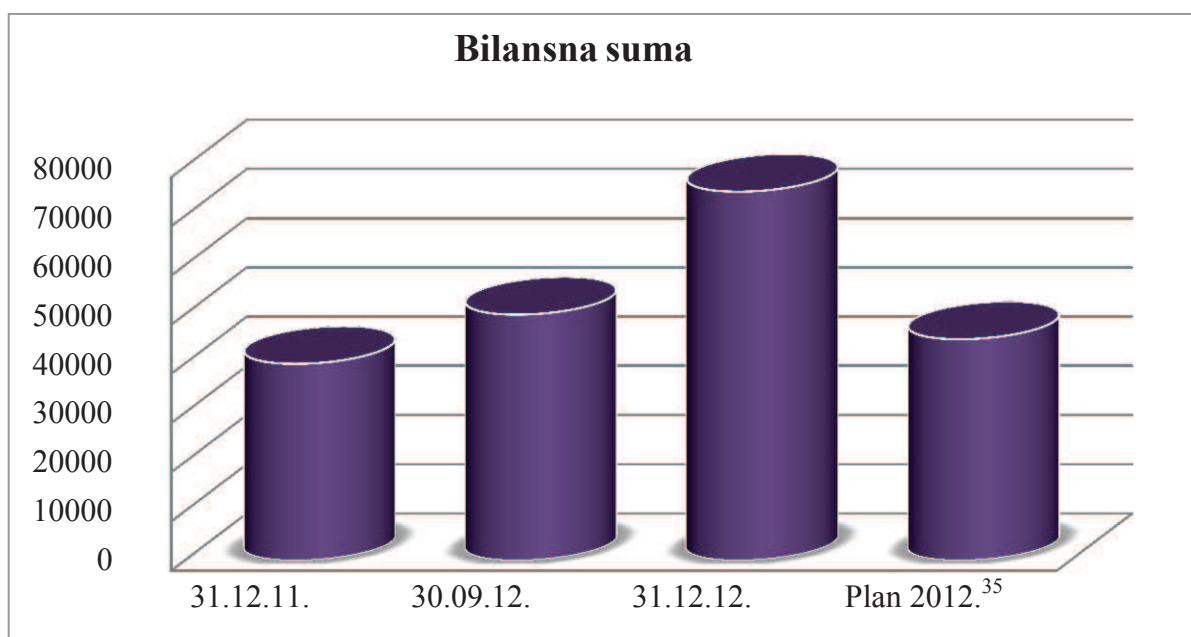
inostranstvu i sve bankarske usluge: dinarska i devizna štednja, tekući i devizni računi, platne kartice domaćih i najvećih svetskih brendova, devizni transferi, kreditne linije za privredu i stanovništvo, izdavanje garancija, rad sa hartijama od vrednosti samo su deo bankarske ponude Banke Poštanska štedionica, a.d.

Unutrašnja organizacija, odnosno organizaciona struktura banke zasniva se na:

- obrazovanju organizacionih jedinica u skladu sa Zakonom o bankama i drugim zakonskim propisima;
- obrazovanju organizacionih jedinica i oblika kojima se obezbeđuje obavljanje poslovnih procesa u Banci;
- podeli dužnosti, nadležnosti i odgovornosti zaposlenih na način kojim se sprečava sukob interesa i obezbeđuje transparentan i dokumentovan proces donošenja i sprovođenja odluka;
- principu funkcionalnosti, efikasnosti, racionalnosti i ekonomičnosti obavljanja poslova u organizacionim delovima u sedištu i van sedišta Banke.

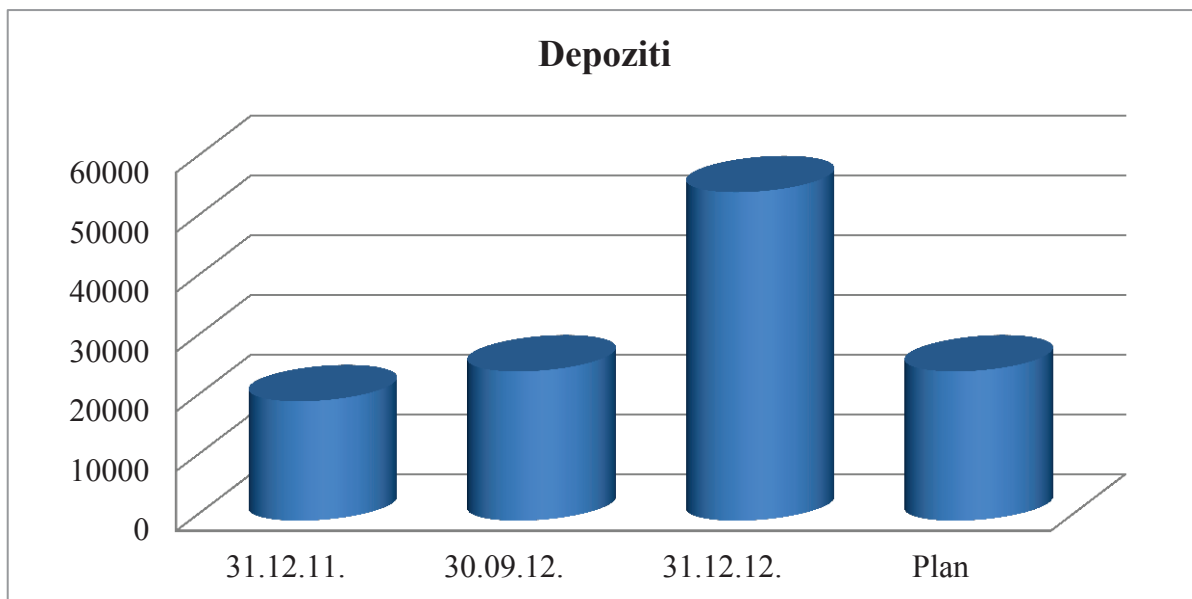
Organizacioni oblici obrazuju se kao filijale, ekspoziture i samostalni šalteri.

Ukupna bilansna suma na kraju 2012. godine iznosi 75.5 milijardi dinara i duplirana je u odnosu na kraj 2011. godine, a u odnosu na kraj trećeg kvartala veća je za 34 milijarde dinara ili 84%.

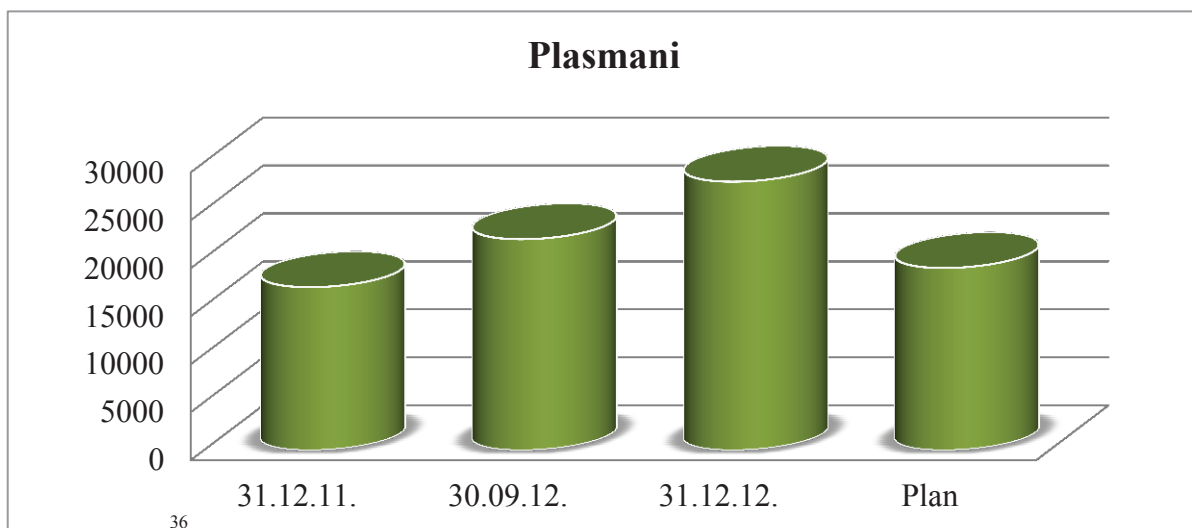

³⁵ Podaci su preuzeti sa zvaničnog sajta banke.

Nivo ukupnih depozita Banke na dan 31.12.2012 godine iznosi 58,7 milijardi dinara i povećan je u odnosu na kraj prethodne godine za 2,4 puta a u odnosu na 30.09.2012 godine veći je za 32 milijarde dinara ili 116%.

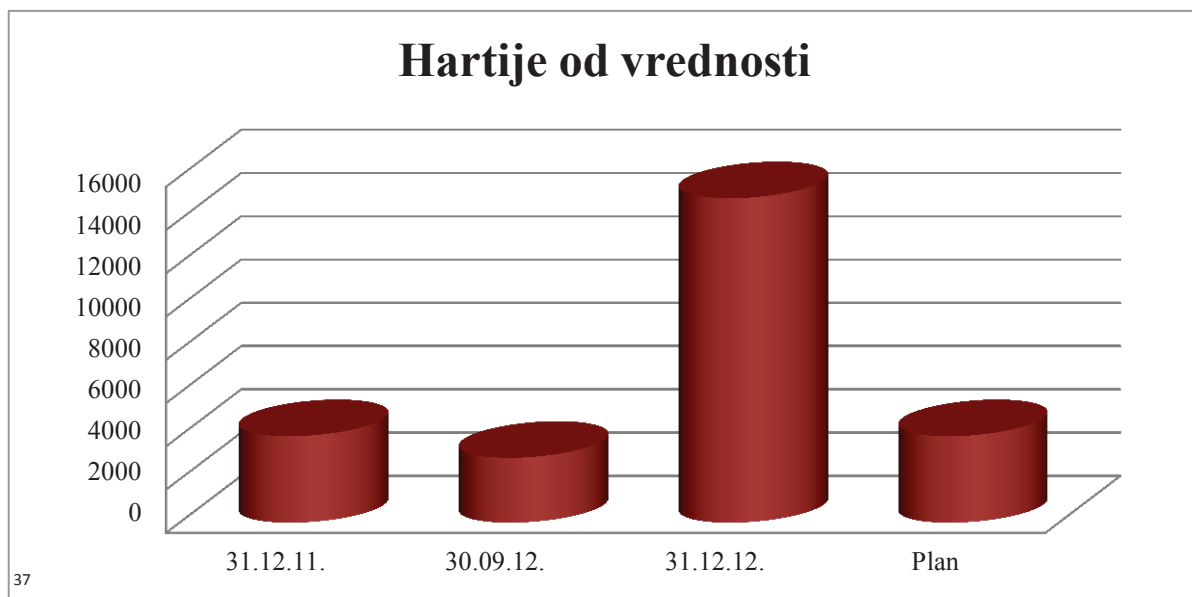

Ukupni neto plasmani klijentima, bez plasmana u HOV, na dan 31.12.2012 godine iznose 29,1 milijardu dinara i u odnosu na kraj 2011 godine povećani su 1,6 puta a u odnosu na kraj trećeg kvartala tekuće godine povećani su za 6 milijardi dinara ili 27%.

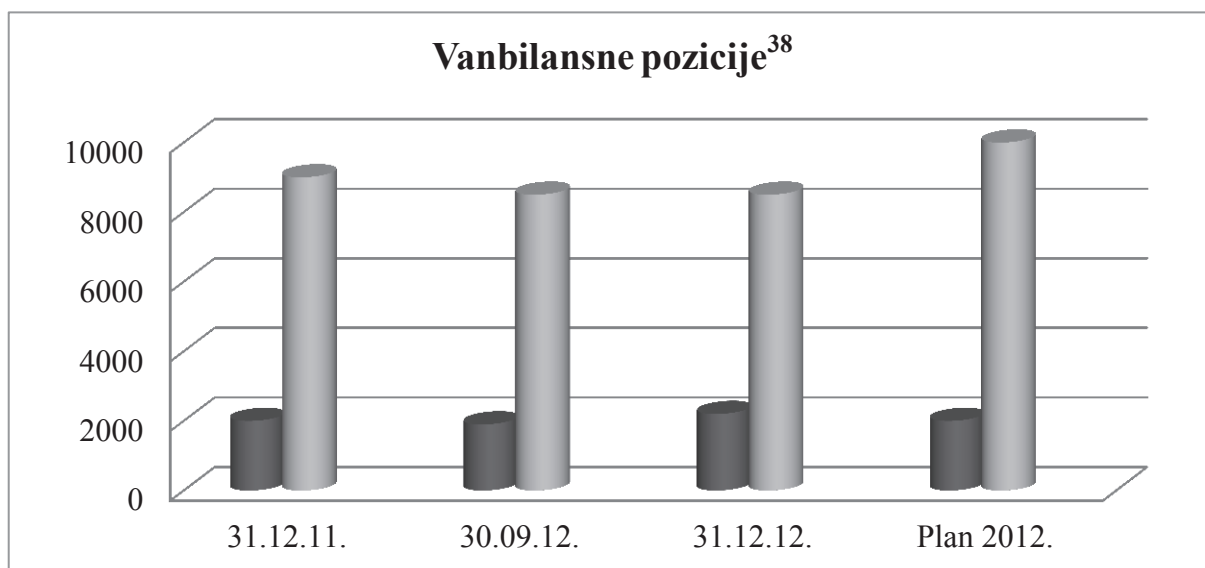

36

Ukupni plasmani u HOV na kraju 2012 godine iznose 14,8 milijardi dinara i povećani su za tri puta u odnosu na kraj prethodne godine.

Ukupne vanbilansne stavke na dan 31.12.2012 godine iznose 11,9 milijardi dinara što je na istom nivou u odnosu na kraj 2011 godine, a 4% manje u odnosu na plan za 2012 godinu.

³⁷ Podaci su preuzeti sa zvaničnog sajta banke.

³⁸ Podaci su preuzeti sa zvaničnog sajta banke.

U 2012 godini, Banka je, nastavljajući kontinuitet pozitivnog poslovanja iz prethodnog perioda, ostvarila dobit u iznosu od 1.042 miliona dinara, kao razliku između ukupnih prihoda u iznosu od 16.378 miliona dinara i ukupnih rashoda u iznosu od 15.336 miliona dinara. U odnosu na prethodnu godinu bruto proizvod banke viši je za 7% i za 2012 godinu on iznosi 6,7 milijardi dinara ili 561 milion dinara prosečno mesečno. Ostvarena kamatna mreža poštanske štedionice u 2012 godini kretala se u rasponu od 8,8%-14,2% , što je niže za 1% od ostvarene kamatne mreže prošle godine. Banka je u 2012 godini bila kontinuirano likvidna a kapital Banke saglasno sa propisima NBS, bez uključene tekuće dobiti u osnovi kapital iznosi 10.811.782 hiljade dinara ili 95,1 milion evra a sa uključenom tekućom dobiti on iznosi 103,0 miliona evra. Generator rasta poslovanja Poštanske štedionice u 2012 godini je povećanje depozita stanovništva, kao glavnog izvora plasmana, što će u narednom periodu rezultirati rastom kreditne aktivnosti.

Pokazatelj poslovanja	Propisane vrednosti NBS	Ostvareno 31.12.2011.	Ostvareno 31.12.2012.	
			Sa uključenom tekućom dobiti u osnovni kapital	Bez uključene tekuće dobiti u osnovni kapital banke
Regulatorni kapital (u hiljadama dinara)				
U hiljadama dinara		9.691.616	11.714.067	10.811.782
U milionima evra		92,6	103	95,1
Adekvatnost kapitala	Min 12%	33,16%	24,94%	23,02%
Ukupna ulaganja banke	Maks 60%	34,17%	34,96%	37,88%
Ukupna izloženost prema licima povezanim sa bankom	Maks 20%	0,36%	0,54%	0,59%
Velika izloženost banke	Maks 400%	44,49%	53,18%	59,63%

39

5.5. Prenos dela imovine i obaveza na Poštansku Štedionicu

U cilju očuvanja stabilnosti finansijskog sistema u zemlji, Vlada Republike Srbije usvojila je zaključak (zaključak broj 422-7418/2012 koji je donet u skladu sa Zakonom o preuzimanju imovine i obaveza određenih banaka radi očuvanja stabilnosti finansijskog sistema Republike Srbije) kojim su stvoreni uslovi da Agencija za osiguranje depozita, kao zastupnik Nove Agrobanke, i Poštanska štedionica sklope ugovor o prenosu dela imovine i obaveza. Ovim ugovorom svi klijenti Nove Agrobanke postaju klijenti Poštanske štedionice i biće u mogućnosti da raspolazu svojim novcem. To znači da će Poštanska štedionica od Nove Agrobanke preuzeti sve osigurane i neosigurane depozite, gotovinu, obavezne rezerve, hartije od vrednosti, kao i kredite koji se uredno vraćaju i dobro su obezbeđeni. Poštanska štedionica je preuzela 393,3 miliona evra ukupnih obaveza Nove Agrobanke, od čega će 238,5 miliona evra osiguranih depozita biti pokriveno gotovinom iz Agencije za osiguranje depozita kako bi sve štediše i klijenti bivše Nove Agrobanke mogli slobodno da raspolazu svojim ulozima. Poštanske štedionica je u 2012 godini preuzela i oko 60 ekspozitura i 282 zaposlenih iz Nove Agrobanke, a za ostale će biti isplaćen socijalni program u skladu sa zakonom. Zbog kompleksnosti bankarske transakcije predviđeno je da se zakluče aneksi kako bi se istim utvrdili konačan iznos preuzete imovine, obaveza i bespovratne finansijske pomoći.

RB	IMOVINA	IZNOS
	Gotovina i gotovinski ekvivalenti	304.020.661,36
	Devizna obavezna rezerva	507.493.832,22
	Kreditni pravni lica	6.019.071.253,98
	Kreditni fizičkih lica	878.134.687,34
	Hartije od vrednosti	10.026.378.740,34
	Osnovna sredstva	387.752.466,26
	Naknadni prilivi	0,00
	Ukupno u dinarima	18.122.851.641,50
	Preračunato u EUR	158.828.044,35

Podaci su preuzeti sa zvaničnog sajta banke

Vrednost obaveza Nove Agrobanske a.d. Beograd koju je preuzela Banka Poštanska
Štedionica a.d. Beograd, sa stanjem na dan 26.10.2012. godine iznosi 47.875.297.471,76 dinara.

RB	OBAVEZE	IZNOS
	Trans. depoziti pravnih lica	2.252.249.542,99
	Trans. depoziti fizičkih lica	1.284.992.424,30
	Ostali depoziti pravnih lica	10.188.964.142,33
	Ostali depoziti fizičkih lica	30.373.321.535,44
	Obaveze prema NBS	2.112.871.946,27
	Fond za razvoj	1.389.438.904,59
	Robne reserve	184.988.874,82
	Obaveze prema bankama – kartice	13.397.249,70
	Obaveze za razgr. prihode (PVR)	3.450.591,00
	Obaveze za pretplate po kr.fiz. lica	2.797.068,47
	Obaveze za avans – obveznice RS	870.265,04
	Obaveze za nerealiz. naloge pl.promet	873.847,94
	Obaveze za dev.dep.f.l.	67.081.078,87
	Ukupno u dinarima	47.875.297.471,76
	Preračunato u EUR	419.577.449,54

Podaci su preuzeti sa zvaničnog sajta banke

Narodna banka Srbije (NBS) je 2013 godine oduzela dozvolu za rad Privrednoj banci Beograd i Razvojnoj banci Vojvodine a 2014 godine i Univerzal banci, i imenovala Agenciju za osiguranje depozita za administrator tih banaka. Radi očuvanja stabilnosti finansijskog sistema Republike Srbije izvršeno je preuzimanje dela imovine i obaveza navedenih banaka od strane Banke Poštanske štedionica a.d. Beograd. Poštanska štedionica preuzela je ukupne depozite od Privredne banke Beograd u izosu od 21 milijardu dinara i ukupne depozite Razvojne banke Vojvodine u iznosu od 17,5 milijardi dinara. Svi klijenti, pravna i fizička lica, koji su do dana preuzimanja imali aktivne račune u preuzetim bankama mogu slobodno raspolagati svojim sredstvima u punom iznosu i u svakom trenutku na svim šalterima i

ekspoziturama Poštanske štedionice. Ovo je četvrta problematična banka koja po nalogu države pada pod okrilje Poštanske štedionice. Pri donošenju odluke da Poštanska štedionica bude ta koja će preuzeti deo imovine i obaveza navedenih banaka Vlada Republike Srbije se rukovodila osnovnim principima rešavanja problema u bankarskom sektoru koji podrazumevaju održivost rešenja, minimum troškova za poreske obveznike i očuvanje finansijske sigurnosti.

RB	IMOVINA	IZNOS
	Gotovina i gotovinski ekvivalenti	290.962.084,90
	Devizna obavezna rezerva	40.352.446,44
	Kreditni fizičkih lica	542.726.651,31
	Hartije od vrednosti	16.095.392.441,53
	Ukupno u dinarima	16.969.433.624,18

Podaci su preuzeti sa zvaničnog sajta banke

Vrednost obaveza Razvojna banka Vojvodine a.d. Novi Sad koju je preuzela Banka Poštanska Štedionica, a.d. Beograd, sa stanjem na dan 06.04.2013. godine iznosi 17.069.614.249,99 dinara.

RB	OBAVEZE	IZNOS
	Trans. depoziti pravnih lica	1.644.785.056,47
	Trans. depoziti fizičkih lica	667.626.109,06
	Ostali depoziti pravnih lica	10.179.802.170,85
	Ostali depoziti fizičkih lica	4.542.990.148,44
	Obaveze prema NBS	34.410.765,17
	Ukupno u dinarima	17.069.614.249,99

Podaci su preuzeti sa zvaničnog sajta banke

Vlada Republike Srbije odlučila se na ovaj korak, prenos imovine i obaveza pa stečaj, jer je ova nužna i opravdana mera najjeftinija po građane Srbije a ujedno omogućava i potpunu stabilnost finansijskog tržišta.

5.6. Izveštaj nezavisnog revizora za 2012. Godinu

Revizijski izveštaj je završni deo postupka i daje vrednost finansijskim izveštajima. Cilj revizijskih izveštaja je omogućiti deoničarima, vlasnicima obveznica, bankarima i svim onim osobama koje se oslanjaju na finansijske izveštaje da odrede stepen odgovornosti koju je revizor preuzeo. Da bi revizor mogao da uradi revizijski izveštaj on mora da raspolaže finansijskim izveštajima koji sadrže sve bitno o preduzeću kao što je:

- finansijsko stanje (imovinu, obaveze, kapital),
- uspešnost (rashode, prihode, dobitak odnosno gubitak),
- gotovinske tokove (u poslovnim, finansijskim i investicionim operacijama)
- politike kojima se usmerava preduzeće.

Odgovornost za sastavljanje ovih izveštaja, otuda i za njihov kvalitet nosi menadžment preduzeća. Proces sastavljanja finansijskih izveštaja je veoma složen proces. Revizori, uz ovo, pregledaju celokupnu postavku preduzeća, njegovu organizaciju, ispituju računovodstvene politike, sisteme internih kontrola i valjanost svih evidencija kojima se dokumentuju ekonomski događaji. Jednom rečju, pod lupu revizora stavlja se celokupna arhitektura poslovnih procesa, regulativa preduzeća kao i njegovo ponašanje.

Revizijski izveštaj biće objavljen tek kada revizor prikupi dovoljno dokaza i kada reviziju obavi u skladu sa opšteprihvaćenim računovodstvenim načelima. Kada se finalizira izveštaj o reviziji, poželjno je izdati izveštaje o reviziji što je pre moguće, a nakon odobravanja finansijskog izveštaja od strane klijenta. Ovim bi se izbeglo izlaganje revizora riziku zbog događaja koji mogu nastati nakon datuma bilansa stanja. Revizor priprema opširni izveštaj za upravni odbor preduzeća, pored izveštaja koji se radi u kratkoj formi, koji se publikuje u javnost.

Prema IFAC-ovom standardu ISA 700, izveštaj treba da sadrži sledeće elemente: naziv izveštaja, naziv primaoca, uvodni paragraf, paragraf u kome je opisan obim i priroda revizije, paragraf koji sadrži mišljenje revizora o finansijskim izveštajima, datum izveštaja, adresu i potpis revizora.

Izveštaj nezavisnog revizora

AKCIONARIMA

BANKA POŠTANSKA ŠTEDIONICA A.D. BEOGRAD

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih izveštaja Banke Poštanske štedionice a.d. Beograd (u daljem tekstu: „Banka“), koji se sastoje od bilansa stanja na dan 31. decembar 2012. godine, bilansa uspeha, izveštaja o promenama na kapitalu i izveštaja o tokovima gotovine za godinu koja se završava na taj dan, kao i napomena, koje sadrže pregled osnovnih računovodstvenih politika i ostala obelodanjivanja.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izveštaje

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i istinito i objektivno prikazivanje finansijskih izveštaja u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji važećim u Republici Srbiji, važećim Zakonom o bankama i ostalim relevantnim podzakonskim aktima Narodne banke Srbije, i za uspostavljanje takvih internih kontrola za koje se smatra da su relevantne za pripremu finansijskih izveštaja, koji ne sadrže materijalno značajne greške, nastale bilo zbog pronevere ili zbog grešaka u radu.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je da na osnovu izvršene revizije izrazimo mišljenje o priloženim finansijskim izveštajima. Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji važećim u Republici Srbiji, važećom Odlukom o spoljnoj reviziji banaka i Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi zahtevaju da se pridržavamo etičkih

zahteva i da reviziju planiramo i obavimo na način koji nam omogućuje da steknemo razumni nivo uveravanja da finansijski izveštaji ne sadrže materijalno značajne greške.

Revizija obuhvata obavljanje procedura u cilju prikupljanja revizorskih dokaza o iznosima i obelodanjivanjima u finansijskim izveštajima. Izbor procedura zavisi od naše procene, uključujući i procenu rizika od materijalno značajnih grešaka u finansijskim izveštajima, nastalih bilo zbog pronevere ili zbog grešaka u radu. U proceni rizika uzimamo u obzir interne kontrole, koje su relevantne za sastavljanje i istinito i objektivno prikazivanje finansijskih izveštaja, sa ciljem kreiranja odgovarajućih revizorskih procedura, ali ne i za svrhe izražavanja mišljenja o efektivnosti primenjenih internih kontrola. Takođe, revizija obuhvata i ocenu dekvatnosti primenjenih računovodstvenih politika i opravdanosti značajnih procenjivanja, koje je rukovodstvo izvršilo, kao i ocenu opšte prezentacije finansijskih izveštaja.

Smatramo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i pružaju osnov za izražavanje našeg mišljenja.

Mišljenje

Po našem mišljenju, finansijski izveštaji istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, prikazuju finansijsko stanje Banke na dan 31. decembar 2012. godine, poslovni rezultat i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan i sastavljeni su u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji važećim u Republici Srbiji, važećim Zakonom o bankama i ostalim relevantnim podzakonskim aktima Narodne banke Srbije.

Beograd, 18. mart 2013. godine KPMG d.o.o. Beograd

KPMG d.o.o. Beograd

Dušan Tomić
Ovlašćeni revizor

Podaci su preuzeti sa zvaničnog sajta banke.

6. Zaključak

Za uspešno poslovanje preduzeća neophodno je poznavati osnovne postavke analize finansijskih izveštaja. Cilj svake banke je razvoj i opstanak na tržištu, a za dobro upravljanje su potrebne informacije. Dobar deo tih informacija obrađuje se u računovodstvu a zapisuje se u finansijskim izveštajima. Predmet finansijske analize su računovodstveno – finansijski izveštaji banke koji predstavljaju verodostojan i zakonsko prihvatljiv prikaz toka poslovne aktivnosti banke.

Podela izveštaja se vrši na : bilans stanja (finansijski položaj), bilans uspeha (uspešnost poslovanja), izveštaj o novčanim tokovima, izveštaj o promenama na kapitalu i napomene uz finansijske izveštaje. Finansijski izveštaji su značajan izvor informacija. Međutim da bi njihova upotrebljivost bila veća potrebno ih je analizirati. U postupku analize finansijskih izveštaja koriste se različite metode pomoću koji se podaci koji se nalaze u tim izveštajima pretvaraju u informacije spremne za korišćenje.

U našoj zemlji kao i u najvećem broju malih zemalja, finansijski izveštaji sastavljaju se u skladu sa Međunarodnim standardima finasijskog izveštavanja. Finansijski izveštaji za banke treba pre svega da pruže verodostojne i pouzdane informacije o opštem finansijskom stanju banke, a posebno o njoj likvidnosti, solventnosti i relativnom stepenu rizika kojima je banke izložena tokom svojih poslovnih aktivnosti. Prema tome analizom finansijskih izveštaja informacije se pretvaraju u sažetu i prihvatljivu formu za donosioca odluka.

U prvom delu ovog istraživanja pažnju smo posvetili analizi finansijskih izveštaja Banke Poštanska štedionica a.d. Beograd. Pored analize i prikaza izveštaja banke koja posluje na teritoriji naše zemlje, u drugom delu istraživanja pažnju smo posvetili internoj reviziji i specijalnim bilansima. Banke u našoj zemlji posluju u promenljivom ekonomskom i političkom okruženju. Dešavaju se stalne promene i upravo iz tih razloga nastaju situacije kada nije moguće doneti ispravne odluke na osnovu redovnih bilansa. Kada dođe do promena ili krize u poslovanju banke tada se za potrebe rukovodstva izrađuju specijalni bilansi. Njihov zadatak je da pruže sve one informacije koje se ne mogu dobiti analizom redovnih bilansa, kako bi se pronašlo rešenje za prevazilaženje nastale situacije. Na kraju rada analizirane su akcije i mere koje su

Banka Poštanska štedionica i Agencija za osiguranje depozita sprovele u cilju očuvanja stabilnosti finansijskog sistema u zemlji, preuzimanjem odnosno prenosom imovine i dela obaveza Nove Agrobanke, Razvojne banke Vojvodine, Privredne banke Beograd i Univerzal banke na Banku Poštanska štedionica a.d. Beograd.

Na kraju možemo zaključiti da analiza finansijskih izveštaja poslovne banke ima veliki značaj kako za korisnike tih izveštaja tako i za finansijsku i ekonomsku stabilnost zemlje.

Literatura

1. Beke, J., Vučinić, J., Veselinović, M., Milačić, D., Pržulj, Ž., Rakočević, S., Sikimić, V.: *Interna revizija – upravljanje, rizici, kontrola*, Institut za ekonomiku i finansije, Beograd, 2012.
2. Bojović, P., Živković, A., Dželetović, M., *Bankarske finansije i računovodstvo*, Čigoja štampa Beograd 2008.
3. Dimitrović Šaponja, Lj., Petković, Đ., Jakšić, D., *Računovodstvo*, Ekonomski fakultet, Subotica 2006.
4. Dimitrović-Šaponja, L.: *Periodični rezultat preduzeća - obračun i analiza*, Beograd: Savez računovođa i revizora Srbije, 1992.
5. Ekonomski leksikon, Savremena administracija, Beograd, 1975.
6. Zakon o privrednim društvima
7. Zakon o prinudnom poravnanju, član 21
8. Zakon o preduzećima, član 146, stav 3
9. Zakon o preduzeću, član 150
10. Zakon o računovodstvu, *Službeni list SR Jugoslavije*, br. 46 i 60, 1996.
11. Ibidem
12. Interna dokumentacija Štedionice
13. Internet izvori
14. <http://fpm.ba> petak, 8 jul 2011.
15. <http://vps.nc.ac.rs>, ponedeljak 6 jun 2011.
16. Hadžić, M.: *Bankarstvo*, Beograd 2009.
17. Knežević, G., 2009 god, *Analiza finansijskih izveštaja*, Univerzitet Singidunum, Beograd
18. Kovačević, M.: *Sistemi obračuna troškova*, Privredna štampa, Beograd, 1982.
19. Kovačević, M.: *Sistemi obračuna troškova*, Beograd: Privredna štampa, 1982.
20. Kovačević, M.: *Osnovi knjigovodstva*, drugo izdanje, Sloboda, Beograd, 1978.
21. Kotler, P.: *Upravljanje Marketingom*, Informator, Zagreb, 1989.
22. Kotler, P., Armstrong, G.: *Principles of Marketing*, Pearson, Prentice Hall, 2004.

23. LASC, MRS – Okvir za pripremanje i prikazivanje finansijskih izveštaja par 70
24. LASC, M0RS – Okvir za pripremanje i prikazivanje finansijskih izveštaja par 78
25. LASC, MRS 1 Prikazivanje finansijskih izveštaja par 91
26. Malinić, D.C.: *Divizionalno računovodstvo - računovodstveno izveštavanje po profitnim i investicionim centrima*, Beograd: Ekonomski fakultet, 1997.
27. Miljević, I.M.: *Metodologija naučnog rada*, Univerzitet u Istočnom Sarajevu, Pale, 2007.
28. Munjiza, B.: *Diplomski-master rad (Ocena boniteta kao instrument upravljanja organizacijom)*, FTN Novi Sad, februar 2008.str. 46-47
29. Petrović, Z., *Računovodstvo*, Univerzitet Singidunum, Beograd 2009.
30. Petrović, Z.: *Finansijsko izveštavanje*, Beograd 2011.
31. Ranković, J., *Specijalni bilansi*, Proinkom, Beograd 1996.
32. Ranković, J., *Teorija bilansa*, Ekonomski fakultet, Beograd 2010.
33. Ranković, J., *Teorija bilansa*, Ekonomski fakultet, Beograd 1992.
34. Stanišić, M., *Finansijsko računovodstvo*, Univerzitet Singidunum, Beograd 2006.
35. Stanišić, M.: *Metodologija revizije*, Univerzitet Singidunum, Beograd, 2006.
36. Stanišić, M., *Revizija*, Univerzitet Singidunum, Beograd 2009.
37. Stevanović, N.Đ.: *Upravljačko računovodstvo*. Beograd: Savez računovođa i revizora Srbije, 1996.
38. Stojiljković, M., Krstić, J., *Finansijska analiza*, Ekonomski fakultet, Niš 2000.
39. Škarić-Jovanović, K., *Finansijsko računovodstvo*, Ekonomski fakultet, Beograd 2011.
40. The IIA, Međunarodni okvir profesionalne prakse (MOPP), Udruženje internih revizora Srbije, Beograd, 2011.
41. The IIA, IPPF – PG: Independence and Objectivity, 2011.
42. The IIA, IIA Position Paper: The Role Of Internal Auditing In Enterprise – Wide Risk Management, The Institute of Internal Auditors, 2009.